Ազգ
Azg
armenian daily

26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2003 ՈՒՐԲԱԹ 174 (2859)

ԼՂՀ նախագահն այցելելու է Մ. Նահանգներ

Լոս Անջելեսից **«Ազգին»** տեղեկացնում են, որ առաջիկա հոկտեմբերի 23-նոյեմբերի 3-ը Մ. Նահանգներ է այցելելու Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Արկադի Ղուկասյանը: Հաջորդաբար Նյու Յորքում, Սան Ֆրանցիսկոյում, Ֆրեզնոյում, Լոս Անջելեսում եւ Բոստոնում Արկադի Ղուկասյանը հանդիպումներ է ունենալու ամերիկահայ գլխավոր կազմակերպությունների ղեկավարների, ինչպես նաեւ լայն հասարակության հետ, նպատակ ունենալով Արցախի կենսական մի շարք ծրագրերի համար նյութական միջոցներ հայթայթել:

Այդ ծրագրերի մեջ առաջին տեղերը գրավում են Ստեփանակերտում նոր, արդիական պոլիկլինիկա ստեղծելու եւ ԼՂՀ Հյուսիս-հարավ ճանապարհի կառուցումն ավարտելու առաջադրանքները: Դիագնոստիկ կենտրոնով օժտված պոլիկլինիկայի համար արդեն իսկ հանգանակված է 1,6 մլն դոլար: Պակասում է ընդամենը 400 հազար դոլար՝ ծրագիրն իրականացնելու համար: Ինչ վերաբերում է Արցախի «ողնաշարը» համարվող 105 կմ երկարությամբ ճանապարհին, որի մոտավորապես կեսն արդեն կառուցված է, դեռեւս 13 մլն դոլարի կարիք կա ամբողջացնելու համար: Հյուսիս-հարավ մայրուղին իրար է միացնելու Արցախի ավելի քան 100 բնակավայրեր՝ գյուղեր ու քաղաքներ:

Արտոնություններ հեռավոր գյուղեր մեկնող ուսուցիչներին

Լեռնային եւ սահմանամերձ գյուղերում թափուր է 680 ուսուցչի հաստիք: Այս բացը լրացնելու նպատակով կառավարությունը երեկ հաստատել է կարգ, որով արտոնություններ են տրվելու այդ հաստիքները զբաղեցնելու նպատակով գյուղեր բնակության մեկնող մանկավարժներին: Ինչպես կառավարության նիստին հաջորդած մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտնեց գիտության եւ կրթության նախարար Սերգո Երիցյանը, այդ ուսուցիչներին կտրվի ֆինանսական աջակցություն: Նրանք 15 հազար դրամ կստանան տեղափոխման եւ տրանսպորտային ծախսերի համար, տարեկան 4 անգամ՝ ճանապարհածախս, բնակվարձի համար՝ ամսական 10 հազար դրամ, կեցության այլ ծախսերի համար՝ 5 հազար դրամ: «Միջին ամսական գումարը կկազմի 20 հազար դրամ», նշեց գիտության եւ կրթության նախարարը՝ պատասխանելով **«Ազգի»** հարցին: Մեր մեկ այլ հարցին, թե արդյոք այդ արտոնությունները չե՞ն վերաբերում ներկայումս լեռնային եւ սահմանամերձ գյուղերում դասավանդող ուսուցիչներին, ստացանք բացասական պատասխան: Մինչդեռ արդարացի կլիներ եթե ոչ նույն չափով, ապա գոնե որոշ հավելում տրվեր նաեւ տարիներ շարունակ այդ բնակավայրերում անտրտունջ իրենց աշխատանքը կատարող ուսուցիչներին:

Սերգո Երիցյանը նաեւ տեղեկացրեց, որ գյուղեր մեկնող ուսուցիչների հետ կկնքվի առնվազն 2 տարվա պայմանագիր: Նախարարը հայտնեց, որ հատկապես օտար լեզուների ուսուցիչների պակաս կա: Այս կապակցությամբ աջակցելու պատրաստակամություն են հայտնել Խաղաղության կորպուսը, Ֆրանսիայի եւ Գերմանիայի դեսպանատները:

Կառավարությունը երեկ անդրադարձել է նաեւ դպրոցների օպտիմալացման ծրագրին եւ որոշել վերականգնել Սեւանի թ. 8 եւ Երանոսի թ. 2 դպրոցները, որպես միջնակարգ հանրակրթական: Վանաձորի թ. 3 եւ թ. 4 դպրոցները, որոնք մինչ այդ միացվել էին, վերստին առանձնացվեցին: Վիճելի մի քանի դպրոցների ճակատագրերը դեռեւս քննարկման փուլում են:

Սերգո Երիցյանը վերջում հայտնեց, որ այս տարի լավագույն ուսուցչին եւ լավագույն դասղեկին կտրամադրվեն 21.06 ավտոմեքենաներ, իսկ Վանաձորում այսուհետեւ կգործի Երեւանի թատրոնի եւ կինոյի ինստիտուտի մասնաճյուղը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՄԱԿ-ը ցանկանում է կրճատել իր ներկայությունն Իրաքում

«Հակասական, շփոթ եւ նույնիսկ քաոսային» բնորոշմամբ են վերլուծաբանները ներկայացնում Նյու Յորքում օրերս գումարվող ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի նիստը: Ամբիոնից ելույթ ունեցող ղեկավարներից շատերն են արդեն քննադատել Մ. Նահանգների վարած քաղաքականությունն Իրաքում: Նախագահ Ջորջ Բուշի կոչը՝ օգնելու իրեն այդ երկրի վերակառուցման գործում, գործնական արձագանք չի ստանում: Իր հերթին Վաշինգտոնն անդրդվելի է մնում Իրաքում առաջնային դերը ՄԱԿ-ին չտալու իր կեցվածքում: Մյուս կողմից, Բաղդադում օրերս ՄԱԿ-ի կենտրոնակայանի դեմ կատարված ահաբեկչությունը հստակորեն ցույց է տալիս, որ ՄԱԿ-ը պաշտպանված չէ նաեւ «ներքին» հարձակումների դեմ:

Այս բոլորը ստիպել են գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանին, որ վերատեսության ենթարկի Իրաքում ՄԱԿ-ի աշխատակիցների թվակազմը եւ հնարավորինս կրճատի այն: Չնայած այս կապակցությամբ տակավին պաշտոնական որեւէ հայտարարություն չի հնչել, սակայն վերլուծաբաններն արդեն եզրակացնում են, որ աշխարհում ընդհանուր տրամադրությունն է Մ. Նահանգներին թողնել Իրաքի ամբողջական պատասխանատվությունը:

Իրանը չի հրաժարվի իր միջուկային ծրագրից

Իրանի տնտեսությունն աճում է արագ թափով: Երկրին անհրաժեշտ են էներգիայի բազմատիպ աղբյուրներ, ուստի Թեհրանը չի հրաժարվի սեփական միջուկային ծրագրից: Այդ մասին հայտարարել է Իրանի արտգործնախարար Քամալ Խարազին: Նյու Յորքում ելույթ ունենալով երկրորդ ամենամյա եվրասիական գագաթաժողովում, նա ընդգծել է, որ Իրանի միջուկային ծրագրի վերացման համար «հիմքեր չկան»: Խարազիի խոսքերով, Իրանն ունի ուրանի հարստացման տեխնոլոգիա, բայց վերջինս ծառայում է բացառապես խաղաղ նպատակների: ՌԻԱ գործակալությունը մեջբերում է նախարարի այն խոսքերը, որ Իրանը «չունի միջուկային զենքի ստեղծման տեխնոլոգիաներ եւ չի հրաժարվում ՄԱԳԱՏԷ-ի հետ բանակցելուց»: Խարազին տարակուսանք է արտահայտել Իրանի հանդեպ նախագահ Ջորջ Բուշի վարչակազմի բացասական դիրքորոշման առթիվ: Իրանցի արտգործնախարարը ընդգծել է, որ տարբեր երկրների երկխոսությունը հիմնվում է փոխադարձության վրա, եւ ԱՄՆ-ին կոչ է արել չեղյալ հայտարարել պատժամիջոցները եւ վերադարձնել ԱՄՆ-ի տարածքում սառեցված իրանական գումարներն ու արժեթղթերը:

Պ. Ռ.

Նիգերիացի միայնակ մայրը փրկվեց մահապատժից

Վերջին շրջանում աշխարհի բոլոր կողմերից մարդու իրավունքների պաշտպանների մտահոգության առարկա էր դարձել Նիգերիայում 18-ամյա միայնակ մի մայր՝ Ամինե Լաուալը, որին այդ երկրի կրոնական օրենքով քարկոծմամբ մահապատիժ էր հասնում: Երեկ իրավապաշտպաններին հաջողվեց դատարանում Ամինե Լաուալի ու նրա 8 ամսական երեխայի կյանքը փրկել: Միջազգային փաստաբանական խմբի ուժեղ պաշտպանության տակ նրանց ազատ արձակեցին դատարանի դահլիճից: Դատարանից դուրս գալուց նիգերիացի կինը հայտարարեց, որ իր միակ ցանկությունն է տուն վերադառնալ, որտեղ հայրն է ապրում իր երկու կանանց հետ, ամուսնանալ եւ բնականոն կյանք վարել:

ՄԱԿ-Ի ԳԼԽԱՎՈՐ ԱՍԱՄԲԼԵԱՅԻ ՆԻՍՏԻ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ

Վարդան Օսկանյանի հանդիպումները Նյու Յորքում

Սեպտեմբերի 24-ին ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանը, Նյու Յորք իր աշխատանքային այցի շրջանակներում, ստորագրել է երեխայի իրավունքների կոնվենցիայի կամընտիր երկու արձանագրությունները՝ ընդդեմ զինված հակամարտություններում երեխաների ներգրավման եւ երեխաների վաճառքի, մանկական պոռնկության ու մանկական պոռնոգրաֆիայի:

Նույն օրը պրն Օսկանյանը հանդիպել է Իրանի ԱԳ նախարար Քամալ Խարազիի հետ՝ քննարկելով երկկողմ հարաբերությունները, մերձավոր-արեւելյան տարածաշրջանի վերջին զարգացումները եւ իրավիճակը Աֆղանստանում ու Իրաքում: Նրանք անդրադարձել են նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրի կարգավորման հեռանկարներին ու հայ-թուրքական հարաբերություններին:

ՀՀ ԱԳ նախարարը հանդիպել է նաեւ Նիդեռլանդների ԱԳ նախարար Ջաապ դե Հուպ Շեֆերի հետ եւ շնորհավորել ՆԱՏՕ գլխավոր քարտուղարի պաշտոնին նշանակվելու կապակցությամբ: Կողմերը քննարկել են ՀՀ-ՆԱՏՕ համագործակցությանը եւ ԵԱՀԿ երեւանյան գրասենյակին առնչվող հարցեր, ինչպես նաեւ տարածաշրջանային խնդիրներ ու վերջինիս տարածաշրջան կատարելիք այցի մանրամասները:

Նախարար Օսկանյանի՝ ԱՄՆ պետքարտուղարի սպառազինությունների վերահսկման եւ միջազգային անվտանգության հարցերով տեղակալ Ջոն Բոլտոնի հետ նույն օրը կայացած հանդիպմանը քննարկվել են Միջազգային քրեական դատարանին ու սպառազինությունների չտարածման անվտանգության նախաձեռնությանն առնչվող հարցեր:

ՄՈՍԿՎԱՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայկական տարեշրջանի» բացումը Մոսկվայում

ԼՈՒՍԻԿ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ
Մոսկվա

Սկսվե՛ց: Մոսկվայում սկսվել է բուռն «հայկական» աշունը: Դրա պաշտոնական մեկնարկը դարձավ Անկախության օրվա առթիվ կայացած մեծ ընդունելությունը, որն «Արարատ պարկ Հայաթ» շքեղ հյուրանոցում կազմակերպել էր ՀՀ դեսպան Արմեն Սմբատյանը: Հայաստանն իր ծննդյան օրը նման ճաշակով ու նրբագեղությամբ թերեւս ոչ մի անգամ չի նշել:

Ի դեպ, 700-ից ավելի հյուրերից շատերն այս անգամ իրենց արտաքին տեսքով եւ վարքագծով համապատասխանում էին հանդիսության մակարդակին: Ինչպես տխուր կատակեց ծանոթներիցս մեկը, «մնում է, որ մեր պետությունը հասնի այս մակարդակին»:

Հրավիրյալների մեջ (ի դեպ, ներկա էին Մոսկվայում հավատարմագրված 85 պետությունների, այդ թվում Թուրքիայի, դեսպանները) էին ՌԴ Հաշվիչ պալատի նախագահ Սերգեյ Ստեպաշինը, Պետդումայի փոխնախագահներ Վլադիմիր Ժիրինովսկին եւ Արթուր Չիլինգարովը, ՌԴ աշխատանքի եւ սոցիալական քաղաքականության նախարար Ալեքսանդր Պոչինոկը, փոխարտգործնախարար Վալերի Լոշչինինը, Իոսիֆ Կոբզոնը, Ավրաամ Ռուսսոն (որի իսկական անունը Եփրեմ Ապոջյան է), դերասանուհի Լյուբով Պոլիշչուկը, Օլեգ Տաբակովը:

Տես ➧ էջ 3

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Հայ երեխան անտեսման ու հոգեբանական ճնշման վտանգի առաջ

Երեխաների նկատմամբ բռնություն գոյություն ունի՞ Հայաստանում, ո՞ր ձեւերն են տարածված, որո՞նք են հիմնական պատճառները, որքանո՞վ են երեխաները պաշտպանված ընտանիքում, դպրոցում եւ բակերում, իրավական դաշտում նրանց պաշտպանվածությունն ուժեղացնելու ի՞նչ մեխանիզմներ են գործում, ի՞նչ հետեւանքներով են հղի բռնությունները. այս եւ համանման այլ հարցերի պատասխանները ճշգրտելու նպատակով անցկացված հետազոտության արդյունքներն ամփոփվել են «Երեխաների նկատմամբ կատարվող բռնությունները» գրքույկում: Հետազոտական աշխատանքները կատարվել են ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի հայաստանյան գրասենյակի, ՄԱԿ-ի «Մանկական հիմնադրամի» եւ «Հայ օգնության միության» նախաձեռնությամբ ու միջոցներով: Իբրեւ սոցիոլոգ հրավիրվել է ԳԱԱ Հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի գիտաշխատող, «Ակունք» էթնոսոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնի նախագահ Միհրան Գալստյանը: Հենց նրանից էլ տեղեկացանք, թե այս հրատապ խնդրի ուսումնասիրությունն ու վերլուծությունը ի՞նչ եզրահանգումների են բերել:

Սոցիոլոգիական հարցմանը մասնակցել են միակողմանի եւ երկկողմանի ծնողազուրկ երեխաները ու նրանց ընտանիքների անդամները, երկսերունդ եւ եռասերունդ ընտանիքները, ինչպես նաեւ գիշերօթիկ եւ հանրակրթական դպրոցների երեխաները. ընդհանուր թվով 2147 հոգի՝ Հայաստանի տարբեր քաղաքներից ու գյուղերից:

«Հետազոտության արդյունքները չափազանց հետաքրքրական են ու հնարավորություն են տալիս պարզորոշ տեսնելու երեխաների դաստիարակության արդի մոդելը հայ ընտանիքում: Ցավով պետք է արձանագրենք, որ ընտանիքներում երեխաների նկատմամբ կիրառվող բռնությունների հիմքում ընկած է սոցիալ-տնտեսական գործոնը, որը բարձր տոկոս է կազմում: Հասկանալի է, որ գործազրկությունը, նյութական ծանր վիճակը որոշակի լարվածություն են առաջացնում ընտանիքում, որը հաճախ արտահայտվում է բռնությամբ: Բռնության պատճառներից են նաեւ սերունդների արժեքային համակարգերի տարբերությունները, հոգեֆիզիոլոգիական խնդիրները եւ դաստիարակության մոդելը: Հասկանալի է, որ բռնության տարածված ձեւերը՝ կոպիտ խոսելաոճն ու ծեծը ծնողներից փոխանցվում են երեխաներին՝ դառնալով սովորական եւ ընդօրինակելի: Ալկոհոլի կամ թմրանյութի չարաշահման հետեւանքով կիրառվող բռնություններն, իհարկե, քիչ տոկոս են կազմում: Առավելապես ծանր է գյուղերում ապրող երեխաների վիճակը, որոնք մասնավորապես ծանրաբեռնված են ֆիզիկական ծանր աշխատանքով», ասաց պրն Գալստյանը:

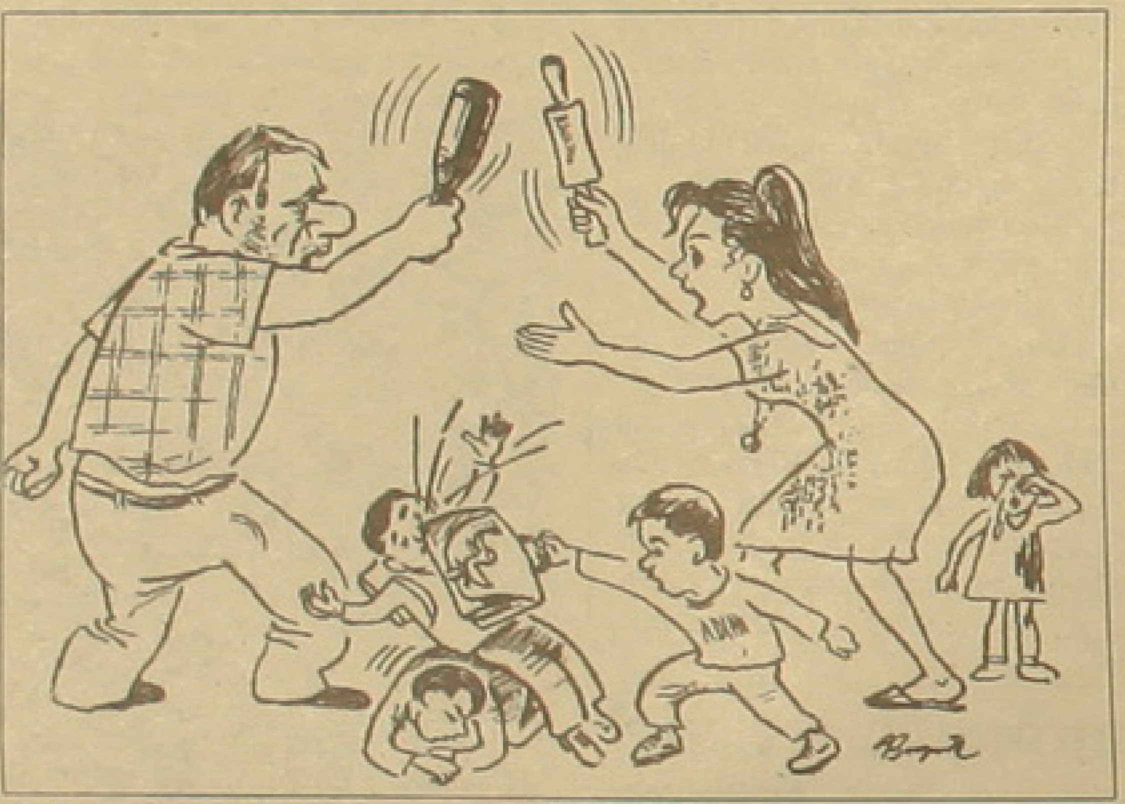

Բռնության ամենատարածված ձեւը, ըստ հետազոտության, ընտանիքում երեխայի անտեսումն է, նրա նկատմամբ ոչ բավարար ուշադիր վերաբերմունքի դրսեւորումը: Հուզական կապի բացակայությունը նկատելի է ինչպես նյութապես անապահով, այնպես էլ բարեկեցիկ ընտանիքներում: Վերջիններում երեխաների խնամքը դայակներին հանձնելու միտում է նկատվում, որն էլ, ըստ էության, նպաստում է հիշյալ երեւույթի առաջացմանը: Թվում է, նշվածը բռնության ձեւ չի կարելի համարել, սակայն անժխտելի է երեխաների հոգեվիճակի ու վարքագծի վրա դրա թողած բացասական դրոշմի առկայությունը:

Բռնության տարածված ձեւերից է հոգեբանական բռնությունը, որն արտահայտվում է սպառնալիքներով, անհարկի դիտողություններով ու քննադատությամբ: Թեպետ դրանք ունեն խոսքային բնույթ, բայց խորապես ազդում են երեխայի ֆիզիկական ու հոգեկան զարգացման վրա: Երրորդ ձեւը ֆիզիկական բռնությունն է՝ ապտակ, ծեծ եւ այլն, որն ավելի բնորոշ է միակողմանի եւ երկկողմանի ծնողազուրկ ընտանիքներում, ուր ապտակը համարվում է դաստիարակության գլխավոր միջոց:

Ուշագրավ է հարցված աշակերտների ու ուսուցիչների կարծիքների հսկայական տարբերությունը պատժամիջոցներ կիրառելու հարցի վերաբերյալ: Ուսուցիչների պատասխաններում ֆիզիկական բռնություն կիրառելու տոկոսը զրո է եղել, իսկ աշակերտների պատասխաններում՝ նկատելի բարձր. ականջ ձգելը՝ 24,5 տոկոս, ապտակը՝ 10,9, ծեծը՝ 17, առարկայով հարվածելը՝ 1 տոկոս: Պրն Գալստյանը նկատեց, որ դպրոցներում բռնությունը մեղմելու ու վերացնելու ուղղությամբ լուրջ անելիքներ կան, առաջիկայում նախատեսվում են կանխարգելման ու աջակցության ծրագրեր:

Բռնության վերջին ձեւը, ըստ հարցումների, սեռական բռնությունն է, որի մասին չափազանց քիչ է տեղեկատվությունը: Հայ իրականության մեջ ընտանիքը փակ համակարգ է, եւ բարոյականությանն առնչվող հարցերը տան պատերից դուրս չեն գալիս: Այդուհանդերձ, հետազոտական աշխատանքներին մասնակցած փորձագետներն ու մանկավարժները բացահայտել են սեռական բռնության մի շարք դեպքեր: Իսկ Ներքին գործերի նախարարության անչափահասների բաժնի տվյալներով, անցած տարի գրանցվել է սեռական բռնության 28 դեպք: Դրանք արձանագրվել են հիմնականում գիշերօթիկ դպրոցներում, վերջերս էլ՝ հանրակրթականներում, փակ համակարգերում:

Հասարակությունն ընդգծված մերժողական վերաբերմունք ունի այս երեւույթների նկատմամբ, եւ դրանք կանխելու համար անհրաժեշտ քայլերի դիմելը դարձել է խիստ անհրաժեշտ: Մասնագետների դիտարկմամբ, ամենից առաջ պետք է ստեղծել բռնության կանխարգելման ու ընտանիքի աջակցության ծրագրեր, գործուն դարձնել հոգեբանական ծառայությունների դերը, ուժեղացնել ռադիոհեռուստատեսային հաղորդումների դրական ներգործությունը: Օրենսդրական դաշտի կատարելագործումն ու միջգերատեսչական կապերի ստեղծումը եւս կնպաստեն խնդրի լուծմանը:

Այսպիսով, բռնությունը հայ ընտանիքից, դպրոցից ու բակերից արմատախիլ անելու համար կարիք ունենք պետական ազգային քաղաքականության՝ նկատի ունենալով վերջին ժամանակներս մեր իրականության մեջ տեղի ունեցած մերժելի երեւույթները:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Միզապարկի բարդ վիրահատություն

Օգոստոսի 8-ին «Արաբկիր» մանկական բժշկական կենտրոնում միզապարկի բարդ (8 ժամ տեւողությամբ) վիրահատություն է կատարվել: Վիրահատվածը տասնամյա Սարգիս Մարտիրոսյանն է, որը նմանատիպ վիրահատության ենթարկվել էր դեռեւս երկու տարեկանում, Ռուսաստանում: Սակայն, ինչպես մեր զրույցի ժամանակ ասաց «Արաբկիր» կենտրոնի ուրոլոգիայի բաժանմունքի վարիչ Կառլեն Ղուշչյանը, Ռուսաստանում իրականացված վիրահատությունը ոչ միայն անիմաստ է եղել (դա կարելի էր չանել), այլեւ սխալ է կատարվել (միզապարկի ծավալը մեծացնելու փոխարեն փոքրացրել են), որի հետեւանքով երեխայի վիճակը ժամանակի ընթացքում վատթարացել էր:

Երեւանում վիրահատել է պրոֆ. Ա. Բաբլոյանը, մասնակցել են բժիշկ Ալբերտ Լալազարյանը եւ ինքը՝ պրն Ղուշչյանը: Ինչպես ներկայացրեց վերջինս, հաստ աղիքի հատվածամասի օգնությամբ մեծացվել է միզապարկի ծավալը, կամ, ինչպես բժիշկներն են ասում, կատարվել է աուգմենտացիա, ապա վիրահատություն՝ ռուս բժիշկ (ապրում է Ֆրանսիայում) Մետրոֆանովի մեթոդով, որը նշանակում է՝ երեխայի կույր աղիքի վրա պետք է լինի փոքր անցք, որով պետք է միզապարկը դատարկվի, քանի դեռ հիվանդն ինքնուրույն միզարձակելու ունակություն չունի:

Կ. Ղուշչյանի տեղեկացվությամբ՝ նախկինում էլ «Արաբկիր» բժշկական կենտրոնում նման երեք վիրահատություն է կատարվել, իսկ անցյալ տարի ամերիկացիներն իրենց բուժանձնակազմով եւ բուժսարքավորումներով իրականացրել են եւս երկուսը. ի դեպ, նրանք թույլ չեն տվել, որ իրենց վիրահատություններին հայ բժիշկները եւս մասնակցեն (մեր բժիշկները պարզապես դիտել են ընթացքը), որպեսզի վիրահատության ելքի համար միայն իրենք պատասխանատու լինեն: Պրն Ղուշչյանի գնահատմամբ, սկզբունքային առանձին տարբերություններ չկան մեր եւ ամերիկացի բժիշկների վիրահատություններում (միայն մեթոդներն են փոքր-ինչ տարբեր): Նրանք, օրինակ, վիրահատությունը կատարում են միայն մանրադիտակներով:

... Սակայն Սարգիս Մարտիրոսյանի մայրը՝ Աղավնի Կուրեղյանը, համոզված է, որ եղածների մեջ իր որդու վիրահատությունը բացառիկ դժվար, բացառիկ կարեւոր է, որովհետեւ բժիշկներն իր երեխայի կյանքն են փրկել:

Ինչ վերաբերում է Սարգսին, նա բոլորովին էլ վախկոտ չէ: Մանչուկն ինքն է համոզել բժիշկներին՝ չհետաձգել վիրահատությունը (նրանք ուզում էին վիրահատել հոկտեմբերին, որ ավստրալացի մասնագետներն էլ ներկա լինեն): Մի քիչ լավ զգալուց (միայն 11 օր նա անցկացրել է վերակենդանացման բաժանմունքում) հետո էլ բարձրացել է վերեւ՝ անձամբ շնորհակալություն հայտնելու վերակենդանացման բաժանմունքի բուժքույրեր Սոնային եւ Գայանեին: Իսկ բժիշկներին, հատկապես պրն Բաբլոյանին, Սարգիսը որոշել է այլ կերպ երախտահատույց լինել. մեծանալ, բժիշկ դառնալ, գալ հենց այստեղ, այս կենտրոնում աշխատելու:

ՆԱՐԻՆԵ ՄԵՐՈՒՅԱՆ

ԲԱՐՁՐ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ

Նախկինում նախ ավտո էին գնում, հետո՝ համակարգիչ

Այսօր մոտեցումը փոխվել է

Երեկ «Յունիֆոմփ», «Ինթել» եւ «Հյուլեթ Փակարդ» ընկերությունների կազմակերպած կոնֆերանս-սեմինարը նպատակ ուներ Հայաստանում գործող տեղեկատվական տեխնոլոգիաներով զբաղվող կազմակերպություններին ներկայացնել այդ ընկերությունների նոր արտադրանքները: «Ինթել» կորպորացիայի ներկայացուցիչ Վլադիմիր Կուպրյուխինը ներկայացրեց հիպեր-թրեդինգ (Hyper Thrading) տեխնոլոգիան, որը համակարգչին հնարավորություն է տալիս միաժամանակ կատարել մի քանի գործողություն եւ ժամանակ խնայել: «Գուցե այսօր Հայաստանում նման սարքավորումների պահանջարկը մեծ չէ, ասաց «Յունիֆոմփ» ընկերության գլխավոր տնօրեն Արմեն Բաղդրյանը, բայց յուրաքանչյուրս պետք է կարողանանք ինչ-որ ձեւով զարգացում ապահովել: Այսօր արտադրանքը կներկայացնենք մեկին, որը մեր վաղվա հավանական գնորդն է»: Պրն Բաղդրյանն այսօր իշխանությունների եւ գործող կազմակերպությունների համագործակցությունը դրական է գնահատում: Ըստ նրա՝ չխանգարելը հաճախ մեծ օգնություն է լինում:

«Վիրաժ լոջիկ» ընկերության համակարգիչների սիստեմային կառավարիչ Սարգիս Մուսոյանի գնահատմամբ այսօր Հայաստանում տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ձեւավորված շուկա գոյություն չունի: Դա մեծապես պայմանավորված է ինչպես ժողովրդի, այնպես էլ գործող կազմակերպությունների ֆինանսական վատ վիճակով:

Արմեն Բաղդրյանը, աշխատելով հայկական շուկայում, հիմնական խնդիրը համարում է վարկային բարձր տոկոսները եւ տեխնիկական մասնագետների պակասը: Ինչ վերաբերում է մասնագետներին, դա, ըստ տնօրենի, ե՛ւ ուսուցման, ե՛ւ պրակտիկայի խնդիր է:

Սարգիս Մուսոյանը գտնում է, որ տասը տարի առաջ Հայաստանում մասնագետները շատ էին, բայց այսօր նրանց մեծ մասը, աշխատանքի հնարավորություն չունենալով, հետ է ընկել ժամանակակից զարգացումներից, լավագույններից քչերն են ապահովված աշխատանքով:

Սեմինարի վերջում ընկերությունները հովանավորչական նպատակով Բյուրականի աստղադիտարանին համակարգիչ նվիրեցին:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԲ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ
/հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն
/հեռ. 582483
Apple Macintosh
համակարգչային ցարուածքը
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN /phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Գազի, ջրի թանկացումների ու հայկական ահաբեկչության մասին

ԱԺ խմբակցությունների երեկվա ճեպազրույցների հիմնական թեմաներից դարձան հունվարից հետո գազի, ջրի թանկացումները: Խումբ-խմբակցությունների ներկայացուցիչները միակարծիք էին, որ այս միջոցառմանը սատար պիտի լինի բյուջեն:

Գազի, ջրի սակագների թանկացումներից հետո սոցիալական լարվածության սպառնալիքը հայրենի կառավարությունը փորձելու է թուլացնել փոխհատուցումների մի քանի երկչոտ քայլերով: Մասնավորապես ԱԺ «Միասնություն» խմբակցության ղեկավար Գալուստ Սահակյանն ասաց. «Գազը, ջուրը փաստորեն ապրանք են, որոնք գնում է ժողովուրդը: Ոչ թե կառավարությունը միտումնավոր բարձրացնում է սակագները, այլ պարզապես ծախսն է ազդում սակագնի վրա»: Խմբակցության ղեկավարի համոզմամբ, այդ սակագները ոչ թե բարձր են, այլ պարզապես մատչելի չեն ժողովրդին, որովհետեւ նա ապրուստի միջոց չունի: Իբրեւ մխիթարություն նրա ծակ գրպանին, կառավարական ծրագրերով նախատեսվում է հընթացս աշխատավարձերի, թոշակների բարձրացում, նաեւ դոտացիաների քաղաքականություն: Միայն թե այդ ծրագրերում հաստատ ժողովրդին խրատ տվող դրույթ չկա, որ այդ «բարձրացումների» վերմակի չափով պիտի օգտագործի գազն ու ջուրը:

Ճեպազրույցի հարցադրումների մյուս առանցքը կազմում էին «Արմենտելը» եւ Բաքվում Իլհամ Ալիեւի այն հայտարարությունը, թե Հայաստանը վարում է պետական ահաբեկչական քաղաքականություն: Այս առթիվ ԱԺ պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի հանձնաժողովի նախագահ Միեր Շահգելդյանն ասաց. «Սա գլխավորապես նախընտրական հայտարարություն է: Միջազգային փորձագիտական բազմաթիվ կառույցներ այն կարծիքն են հայտնել, թե Ադրբեջանը տարանցիկ կայան է ահաբեկչական խմբերի համար, որոնք երբեմն պատրաստություն են անցնում նաեւ Ադրբեջանում: Իլհամ Ալիեւի այս հայտարարություններն ավելի շատ ներքին օգտագործման համար են, նաեւ ծեռի հետ մի անգամ էլ հարվածելու»: Կոալիցիայի հիմնական քաղաքական ուժի՝ հանրապետականների ներկայացուցիչ Գալուստ Սահակյանի մտահոգությունը կապված էր Ադրբեջանում քաղաքացիական պատերազմ բռնկվելու հավանականության հետ, որ կարող է հարվածել «մեր պետական կառուցվածքին ու քաղաքականությանը»: Իսկ ինչ վերաբերում է Ադրբեջանում կայացվող նախընտրական իրադարձություններին, «մենք այստեղ միջամտության որեւէ խնդիր չենք կարող ունենալ, պետք է շատ զգույշ լինենք մեր հայտարարություններում», ասաց «Միասնություն» խմբակցության ղեկավարը:

«Արմենտելի» վերաբերյալ քաղաքական դիրքորոշումները եւս շատ չէին տարբերվում մեկը մյուսից՝ պետք է նրան զրկել մենաշնորհից եւ եթե հարկ լինի, խնդիրը շահարկել նաեւ միջազգային դատարաններում:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Հմայակն ու ՕԵ-ն

Ի պատասխան «Հայկական ժամանակ»-ում Հմայակ Հովհաննիսյանի արտահայտած մտավախության, թե «Հոկտեմբերի 27»-ի հետ կապված ՕԵ-ին ուղղված իր մեղադրանքները կարող են ավարտվել իր հետ ֆիզիկական հաշվեհարդարով, ՕԵ խմբակցության ղեկավար Սամվել Բալասանյանը պատմեց հանրահայտ անեկդոտը. մի կին տաքսի է նստում եւ սկսում վարորդին զգուշացնել, թե հանկարծ քաղաքից դուրս չքշի մեքենան: Հետո ասում է՝ լավ, համոզեցիր, քշի: «Հմայակ Հովհաննիսյանը թանկացնում է իրեն», եզրափակեց իր բացատրությունը Սամվել Բալասանյանը:

Կարծիք

«Այս ընտրությունները ցույց տվեցին, որ եթե դրանք նույնիսկ ամբողջությամբ համամասնական ընտրակարգով լինեին, Հանրապետականը նորից շահեկան դիրքում կլիներ», ասաց Գալուստ Սահակյանը:

Կ. Դ.

ԱՅՍՏԵՂ ԱՊՐԵԼ Է ԱԿՍԵԼ ԲԱԿՈՒՆՑԸ...

Բնակավայրն այլեւս նախկինը չի լինի, բայց մեծ գրողի հուշատախտակը պետք է պահպանվի

Շաբաթներ է, ինչ շրջանառու է դարձել այն խոսակցությունը, թե Նալբանդյան փողոցի այն շենքը, որտեղ ապրել է հայ արձակի լավագույն ներկայացուցիչներից Ակսել Բակունցը, քանդում են: Շենքի պատին փակցրած հուշատախտակը վկայում է, որ հայ մեծ գրողը 1927-36 թթ. ապրել է այս տանը: Այս օրերին շենքի այդ հատվածը գրեթե ամբողջովին քանդվում է. աշխատող գործավորները որեւէ մանրամասներ չգիտեին կամ չուզեցին ասել: Բակի հնաբնակների տեղեկություններն էլ տարբեր էին:

Կյանքի վերջին տարիներին Ակսել Բակունցն ապրել է հիշյալ շենքի առաջին հարկում: Չարաբաստիկ 1936-ից հետո շատ բան է փոխվել: Բնակիչները պատմեցին, թե վերջին տարիներին Վանո Սիրադեղյանն իր քաղաքապետության օրոք այցելել է շենքի բնակիչներին եւ առաջին հարկում ապրողին առաջարկել տեղափոխվել երկսենյականոց մեկ ուրիշ բնակարան, սակայն պայմանների շուրջ երկկողմանի համաձայնության չեն եկել: Ակսել Բակունցի տուն-թանգարանի գաղափարը մնացել է չիրագործված: (Քաղաքապետն այս նպատակով էր այցելել): Այդ տարիներին շենքի մոտ տեղադրվել է կարմրավուն տուֆի մի հուշայուն՝ բակունցաշունչ արձանագրություններով:

Հարեւան տների բնակիչները վկայեցին, որ բակունցյան մասունքներ այդ բնակարանում իրենք չեն տեսել: Շենքը վաղուց արդեն վատ վիճակում էր, կիսախարխուլ, պատերը փլվում էին, գերաններն էին պահում: Տարիների ընթացքում շենքը մի քանի տեր է փոխել: Վերջինը պարսկահայ է: «Սեփականաշնորհել է, իրենն է, ինքն է շենքի ճակատագիրը տնօրինում, հուշատախտակը կուզենա կպահի, չի ուզենա, չի պահի»: Երբ այս խոսքերն անհավանական թվացին, այն պատճառով, որ հուշատախտակը եւ հուշայունը պետական որոշումով է տեղադրված եւ իրավունք չունի որեւէ մեկը կամայականորեն ձեռք տալ, մարդը խճճվեց (ասել է թե՝ իրավունքին նայողն ով է): Որքան էլ սեփականաշնորհված, որեւէ մեկի մտքով կանցնի՞ իր շենքի պատից հանել այսպիսի հուշատախտակը, երբ դրանից միայն կարելի է լավ զգալ, պատիվ համարել:

Հենածողերին նստած մի երիտասարդ տարակուսած նայեց, չհասկացավ, թե՞ զարմացավ: «Դա իր պրոբլեմն է», ասաց: Հետո վստահեցրեց, թե շենքի փողոցահայաց պատը պահպանելու է իր նախկին տեսքը, հուշատախտակը՝ եւս: Իհարկե, նորակառույց բնակարանը (եթե բնակարան լինի), շատ տարբեր կլինի նախկին կացարանից, որտեղ ապրել ու ստեղծագործել է Ակսել Բակունցը: Իսկ կարմրավուն տուֆե հուշայան գոյությունն ամեն անցորդի կշտամբանքի կանգնեցնել մի պահ՝ նրան կտրելու առօրյա իրականության քանդվող շինությունների աղմուկից, ուշադրությունը շեղելով այլ մի տեղ. «Լսում ես, ծիրանի փողն է մրմռում, պլպլական մանուշակն է բուրում, եւ ծեր Մուրոն պատմություններ է պատմում: Ականջ դիր, անցորդ: Երեւանյան այս տանը բաբախել է Ակսել Բակունցի սիրտը»:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ԱԺ-ում բացվեց իրավապաշտպան նոր կառույց

Միջազգային կազմակերպությունները խոստացան աջակցել

Հայաստանում գործող տասնյակ իրավապաշտպան կազմակերպություններին ավելացավ եւս մեկը՝ ԱԺ նախագահին կից քաղաքացիների իրավունքների պաշտպանության հարցերի խորհուրդը: Երեկ Ազգային ժողովում հանդիսավորությամբ նշվեց խորհրդի ստեղծումը: Յուրօրինակ այս շնորհանդեսը ներկայացուցչական պատկառելի կազմ ուներ՝ ԵԱՀԿ գրասենյակի ղեկավար Մայքլ Ուայքենդ, Եվրամիության նախագահող երկրի՝ Իտալիայի դեսպան Մարկո Կլեմենտե, Եվրախորհրդի, ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչներ, ՀՀ նախարարներ ու ԱԺ պատգամավորներ, հասարակական կազմակերպությունների անդամներ: Հիմնադիր նիստի բոլոր մասնակիցները նախանձելի համակարծությամբ համոզմունք հայտնեցին, որ նոր խորհուրդն անպայման կնպաստի մարդու իրավունքների պաշտպանությանը, եւ որ չանցած մի քանի տարի, դրա գործունեության շնորհիվ մեր քաղաքացիներն ավելի պաշտպանված կլինեն:

Առաջին քայլը, որ ձեռնարկելու է նոր կազմակերպությունը, կլինի օրենսդրական դաշտի ուսումնասիրությունը եւ ըստ հարկի՝ որակական փոփոխություններ կատարելը: Հաջորդ առաքելությունը լինելու է քաղաքացիների դիմում-բողոքներին օպերատիվ արձագանքելը, երրորդ խնդիրը՝ օմբուդսմենի ինստիտուտի կայացմանը նպաստելը: Իր կողմից ՄԱԿ-ի մշտական ներկայացուցիչ Լիզ Գրանդեն ավելացրեց նաեւ օմբուդսմենի ինստիտուտի եւ օմբուդսմենի իրավունքների վերաբերյալ հանրային իրազեկման անհրաժեշտության խնդիրը:

Նա հայտնեց, որ դրա վերաբերյալ ՄԱԿ-ում նոր ծրագիր է մշակվում եւ հայաստանյան գրասենյակը խորհրդատվական ու տեխնիկական աջակցություն ցույց կտա խորհրդին:

Նորաստեղծ կառույցի կանոնադրության նախագիծը ներկայացրեց Անդրանիկ Մկրտչյանը: Դա կհաստատվի հաջորդ գումարման նիստում, իսկ մինչ այդ խորհրդի անդամները պատրաստակամ են մինչեւ հոկտեմբերի 10-ը փոփոխությունների ու լրացումների խելամիտ առաջարկներ ընդունելու ներկաներից, որոնք կընդգրկվեն նախագծում: ԱԺ պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Միեր Շահգելդյանը հենց տեղում առաջարկեց կանոնադրության մեջ ավելացնել նաեւ աշխարհում մարդու իրավունքների պաշտպանության հետագա զարգացումների հետազոտությունը, այսինքն՝ այս ոլորտում հնարավոր փոփոխությունների տրամաբանության վերլուծությունը:

Իտալիայի դեսպան Մարկո Կլեմենտեն նույնպես խոսեց, որ Եվրամիությունը կաջակցի խորհրդի կառուցմանը եւ օրենսդրական փոփոխություններին:

Հանդիսության մասնակիցներից թերեւս միայն պատգամավոր Աղասի Արշակյանն էր, որ կասկած հայտնեց, թե խորհրդի գործունեությունը կարող է ձեւական լինել, քանի որ կառույց ստեղծելը մի բան է, նպատակ իրականացնելը՝ բոլորովին այլ բան: Իսկ որ այդպիսի փաստերի բազմիցս ականատես ենք եղել, անժխտելի է:

ԵԱՀԿ գրասենյակի ղեկավար Մայքլ Ուայքենդն «Ազգի» հարցին, թե ի՞նչ երաշխիք է տեսնում, որ նորաստեղծ խորհուրդը կլինի առանձնահատուկ եւ չի կրկնի նմանօրինակ այլ կառույցների անարդյունավետ ճակատագիրը, որոշակի պատասխան չտվեց: «Առանձնահատկությունների մասին դեռ վաղ է խոսել: Մենք կուսումնասիրենք խորհրդի կանոնակարգը, եւ դրանից հետո գուցե որոշ առաջարկներ կանենք: Բայց ես կարծում եմ, որ սա շատ լավ սկիզբ է, եւ մենք պատրաստ ենք համագործակցության», ասաց նա:

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՄՈՍԿՎԱՀԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայկական տարեշրջանի» բացումը Մոսկվայում

Սկիզբը՝ էջ 1

Ընդունելության տարբերիչ գիծը դարձավ նաեւ այն, որ մոսկովյան բարձրաշխարհիկ հայության ներկայացուցիչներից բացի հրավիրված էին տարածաշրջանային հայկական համայնքների ղեկավարները:

Ներկա էր նաեւ Արա Աբրահամյանը, որն այս օրերին արդեն ԱՄՆ-ում է նախագահ Պուտինի գլխավորած ռուսաստանյան պատվիրակության կազմում: Երկու շաբաթ հետո նա Մոսկվայում գումարելու է Համաշխարհային հայկական կազմակերպության հիմնադիր համագումար: Ի դեպ, «Արարատում» Արա Աբրահամյանի հայտնվելուն պես երեւան եկավ Մոսկվայի այսպես կոչված հայկական ընտրախավին ոչ այնքան լավ բնութագրող մի նոր միտում: Նրան բաժին ընկավ այնքան համբույր, որքան բաժին չէր ընկել ներկա գտնվող գեղեցկուհիներից որեւէ մեկին: Եթե անցյալում ծերացող «մտավորականներն» ամենափոքր առիթն օգտագործում էին, որպեսզի, ինչպես ռուսներն են ասում, «ծրի» համբուրեն որեւէ գեղեցիկ կնոջ, ապա այժմ, Աբրահամյանին տեսնելով, աններբանկատորեն թողնում էին ամեն ինչ եւ ամենքին, որպեսզի հայտնվեն Ռուսաստանի գլխավոր հայի աչքերի առջեւ եւ պաչպչեն նրան:

Վերջերս ձեռքս ընկավ «Սերժ Ջիլավյանի» հին գրքույկը, որը հրատարակվել է նրա ամենամեծ ժողովրդականության պահին՝ 90-ականների սկզբներին: Եվ շատ տհաճ էր այդ գրքույկի լուսանկարներում տեսնել միեւնույն ծանոթ եւ ծանծրացրած դեմքերը, որոնք շողոքորթությամբ նայում էին Սերժին...

Այժմ մյուս իրադարձությունների մասին: Երկու օր առաջ Ռուսաստանի մայրաքաղաքից մեկնեց ՀՀ մշակույթի նախարար Թամար Պողոսյանը: Պաշտոնական հանդիպումներից բացի, տիկին Պողոսյանն իր գործընկեր Միխայիլ Շվիդկոյի հետ Սկրյաբինի տուն-թանգարանում դիտեց Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանից բերված ցուցադրությունը:

Երկու նախարարությունների ստորագրած արձանագրությունների թանաքը դեռ չի չորացել, բայց դեսպանությունն արդեն պատրաստվում է դիմավորել մեկ ուրիշ հայաստանցի հյուրի՝ ՀՀ ԱԺ նախագահ Արթուր Բաղդասարյանին: Դա նրա առաջին պաշտոնական այցն է, ուստի պատրաստությունը մանրակրկիտ է: Նրա գլխավորությամբ հայ խորհրդականների պատվիրակությունը Մոսկվա կժամանի արդեն կիրակի երեկոյան:

Նույն օրերին Լյուդմիլա Պուտինայի հրավերով Ռուսաստանի մայրաքաղաք կժամանի Հայաստանի առաջին տիկին Բելլա Քոչարյանը: Ի դեպ, Լյուդմիլա Պուտինան վերջերս հյուրընկալվել էր Բաքվում: Պետք է ասեմ, որ հայերը մեծ նախանձախնդրությամբ էին դիտում հեռուստակրաններին, թե ինչպես են դիմավորում տիկին Պուտինային Ադրբեջանում, եւ ինչպիսի ջերմությամբ է նա Ադրբեջանի ժողովրդին եւ ղեկավարությանը շնորհակալություն հայտնում ամենայն ռուսականի նկատմամբ սրտահույզ վերաբերմունքի համար:

Եվ վերջում՝ «խելոքների» եւ մի տիկնոջ մասին: Երեւանից Մոսկվա է ժամանել Եկատերինա Երկրորդը, ավելի ճիշտ՝ նրա մարմարե քանդակը: Միաժամանակ լուրեր էին պտտվում, թե հայերը դժվարությամբ են բաժանվել բարեգործուհուց: Մոսկվայի քաղաքապետարանի կողմից բանակցություններին մասնակցողներն ապշել էին, երբ երկարատեւ հորդորներից, հիմնավորումներից հետո, թե «Տիկնոջ» համար Մոսկվայում ավելի լավ կլինի, հայ բանաստեղծներից մեկն ասել էր. «Դե լավ, տարեք: Երեւանում մի անառակ պակաս կլինի»:

Չգիտեմ, թե Հայաստանում վերջերս անառակների թիվը որքանով է պակասել կամ ավելացել: Չեմ հաշվել: Բայց երկյուղ ունեմ, թե հիմարների թիվը չի պակասում: Իսկ նրանք պետության եւ հասարակության համար ավելի վտանգավոր են, քան անառակները:

Երկու կրակի արանքում

«Կյանքն ստիպեց զենք վերցնել եւ արժանապատվորեն պաշտպանել սեփական տունը»

Հայերը բարիկադի տարբեր կողմերում. Աբխազիայի ողբերգությունը

Վրացական «Տրիբունա» թերթը գրում է, թե Աբխազիայի պատերազմի ժամանակ հայերից կազմված «Բաղրամյանի գումարտակը» իրականացրել է վրաց ժողովրդի ցեղասպանություն:
Այս օրերին Սուխումում նշում են վրացիների դեմ տարած հաղթանակի 10-րդ տարեդարձը. 1993 թ. սեպտեմբերի 27-ին Սուխումը, իսկ սեպտեմբերի 30-ին ամբողջ Աբխազիայի տարածքն անցավ աբխազական զինված ուժերի վերահսկողության տակ:
«Ազգի» սեպտեմբերի 24-ի համարում ներկայացրել էինք Աբխազիայի պատերազմի «հայկական մեղսակցության» վրացական տեսակետները: Այսօրվա թղթակցությունը Ինգուրի գետի աջ ափից է: Գագրայում, Սուխումում, Գուլրիպշի շրջանում հանդիպեցինք շատ ու շատ հայերի, այդ թվում «Բաղրամյանի գումարտակի» մարտիկների:

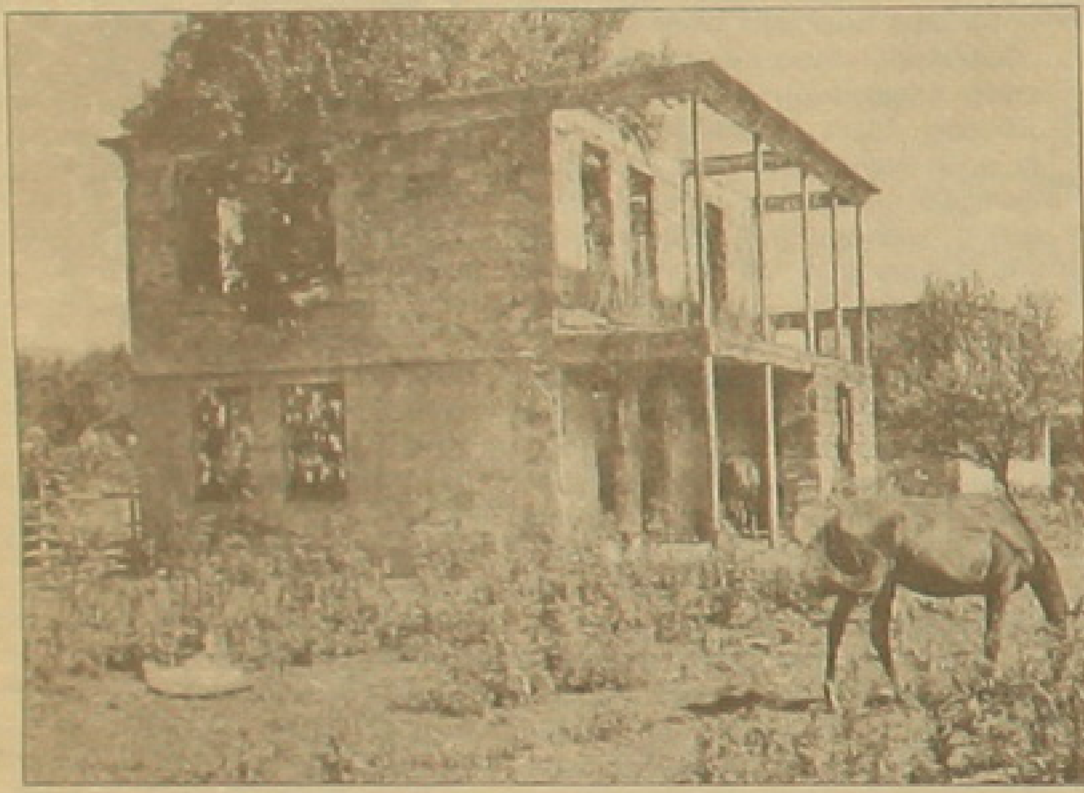

Հայի լքված տուն

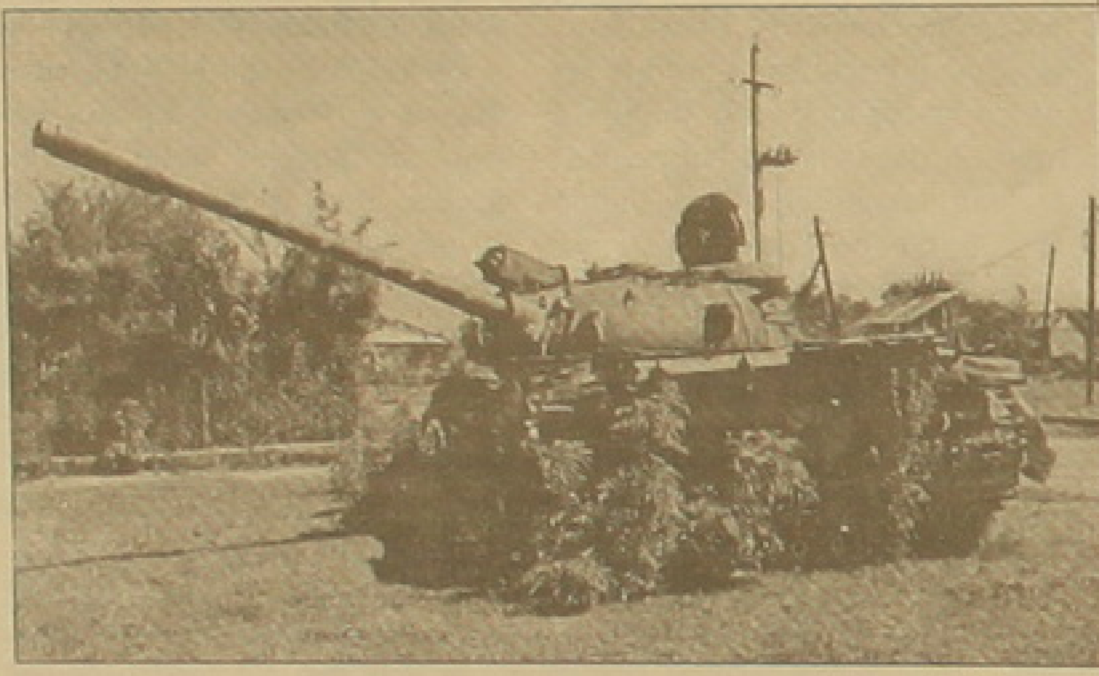

Առգրավված հրասայլ

«Աբխազահայերը չէին կարող չմասնակցել պատերազմին այն պարզ պատճառով, որ մենք այստեղ ենք ապրում: Պատերազմի առաջին օրերից յուրաքանչյուր հայ իր տունը, ընտանիքը, արժանապատվությունն էր պաշտպանում: Կյանքն ստիպեց զենք վերցնել», ասում է Սուխումի «Կռունկ» կազմակերպության ղեկավար, «Աբխազիայի հերոս» Գալուստ Տրապիզոնյանը:

Խաչիկ Մինասյան

Գագրայի «Մաշտոց» կազմակերպության ղեկավար Խաչիկ Մինասյանը պատմում է, որ երբ Աբխազիայում շարունակվում էր ազգամիջյան թշնամանքը, հայերը չեզոք դիրք գրավեցին՝ հույսով, որ վրացիները եւ աբխազները լեզու կգտնեն:

Հետագայում, երբ սկսվեցին ռազմական գործողությունները եւ վրացական զորքերը վերահսկողության տակ առան Գագրան, Աբխազիայի մեծ մասը՝ հայությունը կողմնորոշվեց դեպի աբխազները:

«Վրացիները շատ վատ էին կռվում, անկազմակերպ էին, մինչեւ ժամը 2-ը կռվում էին, թալանում մարդկանց, մնացած ժամանակը ռեստորաններում ուտում-խմում, երգում էին: Թալանում, սպանում, բռնությունների էին ենթարկում նաեւ հայերին, եւ այդ անմարդկային արարքը, ոչ քրիստոնեական կեցվածքը հայությանը մղեց վրացիների դեմ», ասում է Գագրայի բնակիչ, 79-ամյա Արսեն Զաքրյանը:

«Երբ Գագրան վրացիների վերահսկողության տակ էր, պատերազմ չկար: Թալան էր, վրացական զորքերը զբաղված էին թալանով: Գագրայի գրավման երրորդ օրն իմ մեքենան տարան», հիշում է 78-ամյա Վիլսոն Փափազյանը:

Պատերազմի ընթացքում հայկական բնակավայրերը, հայ բնակչությունը շատ են տուժել: Գագրայում ճակատի գիծն անցնում էր հայկական փողոցով, Սուխումում՝ հայաշատ Գումիստայով, Գուլրիպշի շրջանում՝ հայկական Աթարա, Արակիչ, Լաբրա գյուղերով:

«Երբ դրված է 80 հազարանոց աբխազահայ համայնքի հարցը, մենք այլ կողմնորոշում չէինք կարող ունենալ: Իհարկե, այսօր վրացիները մեզանից դժգոհ են: Բայց ես նրանցից ավելի եմ դժգոհ. ինչպե՞ս կարող էր քրիստոնյա ազգն այդչափ դաժան լինել: Լաբրայում, Գումիստայում, Սուխումում թալանում էին մարդկանց, բռնաբարում հայ կանանց, պարեցնում ավտոմատի տակ: Ես զարմացած էի, ինձ թվում էր, որ մենք ու վրացիները եղբայր ենք: Այդ եղբայրությունից ոչինչ չմնաց», ասում է Խաչիկ Մինասյանը:

Գագրայում է ձեւավորվել «Բաղրամյանի գումարտակը»: Գումարտակի հրամանատար, «Աբխազիայի հերոս» Վաղարշակ Քոսյանի համար պատերազմն սկսվել է այն օրը, երբ Լաբրայից Գագրայի շրջանի Մեխադիր գյուղ եկած հայ կինը պատմել է անասելի կտտանքների, ծաղրուծանակի մասին:

Գագրայի շրջանում, քանի դեռ դրության տերը վրացական զորքերն էին, տեղի հայությունը մեկ գլխավոր խնդիր էր լուծում՝ պաշտպանել սեփական տունը, ընտանիքը: Երբ Գագրան անցավ աբխազական զորքերի վերահսկողության տակ, շրջանի գրեթե բոլոր գյուղերում ձեւավորվեցին հայկական զինված խմբեր: Հետագայում այդ խմբերը միավորվեցին, եւ ձեւավորվեց «Բաղրամյանի գումարտակը»՝ մոտ 300 զինվոր:

«Այստեղ՝ Ցանդրիփշում, կանգնած էր վրացական գումարտակը: Զինվորները թափառում էին գյուղերում եւ թալանում մարդկանց: Թբիլիսիից այստեղ բերված երիտասարդները լացում էին, գիտակցելով, թե ինչ է կատարվում: Այդ տղաները երեկվա ուսանողներն էին, խեղճացած մարդիկ եւ հասկանում էին, որ իրենց դուրս են բերել սեփական ժողովրդի դեմ: Չէ՞ որ Աբխազիան համարվում էր Վրաստան: Ինչպե՞ս կարելի է կռվել քո երկրի բնակչության դեմ՝ լինի հայ, վրացի, ռուս թե աբխազ: Վրացի երիտասարդների մի մասը, ովքեր հասկանում էին, թե ինչ է կատարվում, թողնում էին զենքը եւ Փսոու գետով անցնում Սոչի: Այսօր այդ մասին վրացիները համառորեն լռում են: Մինչեւ պատերազմը չէի կարող պատկերացնել, որ վրացին կարող է լինել դաժան: Մենք միմյանց հետ էինք ապրում, միասին ենք մեծացել: Իմ պատկերացմամբ վրացին լավ ղեկավար էր, աշխատավոր, թամադա», ասում է Քոսյանը:

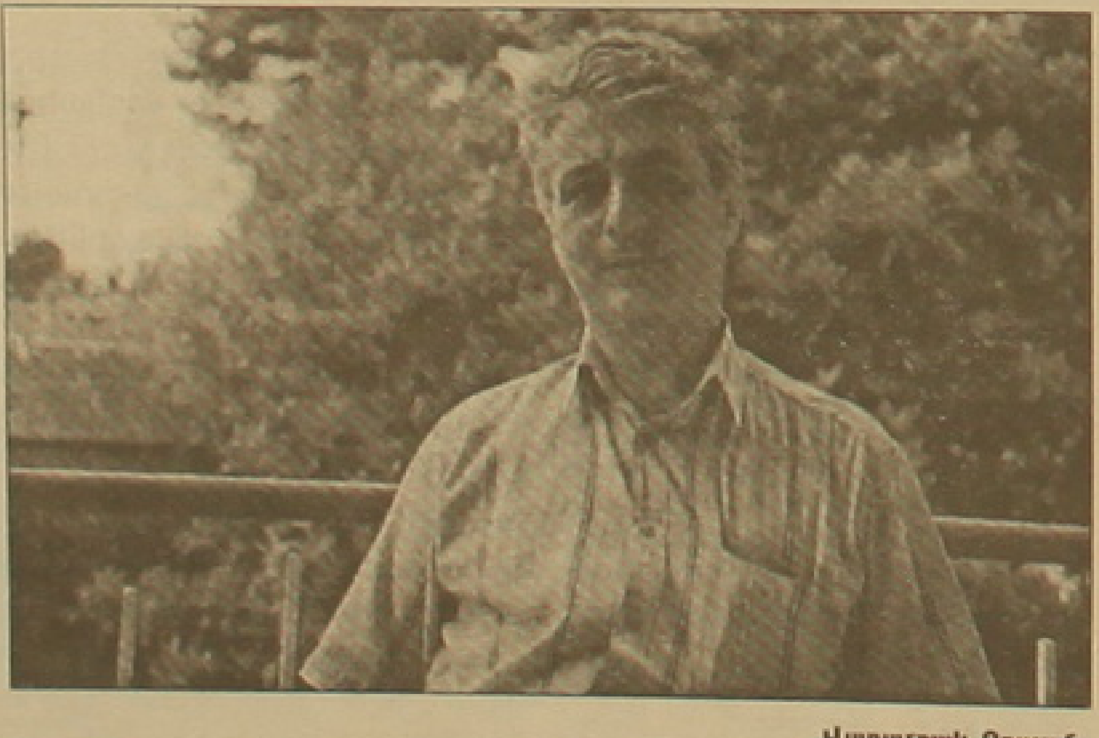

Վաղարշակ Քոսյան

Աբխազահայերը, ովքեր զենք էին վերցրել, կտրականապես հերքում են վրացական մամուլում, վրաց հասարակության մեջ իշխող կարծիքը, թե հայերը դաժանություններ են գործել Աբխազիայի վրացի խաղաղ բնակչության նկատմամբ: «Ինքը՝ պատերազմը, դաժան երեւույթ է: Ես հասկանում եմ, որ մեր գնդակների տակ կարող էին հայտնվել ծերեր, կանայք, երեխաներ: Այս ամենը կարող էր մարտի ընթացքում տեղի ունենալ: Երբ դիմացից կրակում է հակառակորդը, դու պարտավոր ես պատասխանել: Ու եթե այդ կրակահերթերից խաղաղ բնակչություն է սպանվել, թող Աստված մեզ ների: Այդ հարցի շուրջ ես այլ ասելիք չունեմ», ասում է Քոսյանը:

Սուխումի «Կռունկ» կազմակերպության ղեկավար Գալուստ Տրապիզոնյանն ասում է, որ պատերազմի ընթացքում վրացական կողմից շատ-շատերն էին գերվում, քանի որ տեղանքը չգիտեին: «Գերվածների մեջ նաեւ հայեր էին լինում: Երբ նրանց հարցնում էինք, թե ի՞նչ եք կորցրել Աբխազիայում, ինչո՞ւ եք եկել, պատասխանում էին, թե իրենց բերել են երկաթուղին պաշտպանելու: Վրաստանի կողմից քիչ չէին ազգությամբ հայ մարտիկները: Հիշում եմ՝ հայկական տանկային անձնակազմ կար, չափազանց ուժեղ էր: Մերոնք խփեցին նրանց: Մենք՝ աբխազահայերս մեր պարտքն էինք կատարում: Թե ինչ էին անում Վրաստանի կողմից կռվող հայերը, չեմ կարող ասել», ասում է Տրապիզոնյանը:

Թե որքան հայեր են մասնակցել պատերազմին վրացական կողմից, Թբիլիսիում իմ զրուցակից պաշտոնյաները չկարողացան պատասխանել: Հայտնի է, որ այդ տղաներից շատերն են սպանվել, մի քանիսը ստացել «Վախթանգ Գորգասալի» շքանշան, ինչը նշանակում է «Վրաստանի հերոս»: Վրացական մամուլում այդ մասին չի գրվում:

«Վրաստանի կողմից կռվող շատ հայեր սպանվեցին Սուխումի մերձակա Շրոմա գյուղում: Այդ տղաներն Աբխազիայից էին: Սուխումի վճռական գրոհի ժամանակ վրացական զորքերի շարքում շատ հայեր կային: Հավանաբար նրանց մի մասը սպանվեց: Տա Աստված, որ նրանք սպանված չլինեն», ասում է Վաղարշակ Քոսյանը:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
Սուխում-Թբիլիսի

ԳՈՐԻՍ

Ի վերջո՝ ո՞վ է տերը

Հյուրանոց, որի կարիքն ունեն թե՛ հյուրերը եւ թե՛ փախստականները

Գորիս քաղաքի ողջ համայնապատկերի վրա ամենազանգվածային ու բարձրահարկ շինությունը հյուրանոցն է, որը, ի սկզբանե ասենք, դատապարտված է ե՛ւ ֆիզիկապես, ե՛ւ բարոյապես: Շենքը (առանձնապես 5-7-րդ՝ փախստականներով բնակեցված հարկերը) գորշ, նյարդագրգիռ ինքնագործունեության «կերտված»-պատշգամբներով, ինքն իրենից հոգնած մի կառույց է, որի աջակողմյան հատվածը պատերազմի «գրադների» կենդանի տարեգիրն է, նաեւ հողմահար տանիքով, խոնավությունից փքված, աստիճանաբար քարերն արտանետող պատերով: Սա արտաքին ճեպանկար՝ որպես պատշգամբներից ցած նետվող կենցաղային անպետքություններով «նոտագրված»...

5-7-րդ հարկերում շրջելու համար վստահ պիտի լինես հոտոտելիքդ պահպանելու համարձակությանդ: 100-ին մոտ փախստականներից (եւ ոչ միայն) շատերը ապրում են այնպես, ինչպես ուզում են, ինչպես կարող են, աղբը դնում են այնտեղ, որտեղ հարմար են գտնում, մտնում են՝ միջանցքի, սենյակների մանրահատակն է փրկում, բազրիքների, պատշգամբների ծողերի համար էլ գործածության ոլորտ գտնում են:

Ո՞ւմ մեղադրես, ի՞նչ իրավունքով, ինչպե՞ս, երբ հաճախ զարմանում ես, թե նրանցից ոմանք ինչպես են գոյատեւում:

Թող որ... մի քիչ թանկ

7 հարկանի շենքի 3 հարկաբաժինները զբաղեցրած հյուրանոցը, որը 1981 թ. մինչեւ 1995 թ. քաղաքային ենթակայության կառույց էր, 1995 թ. «Հայկոմունտրանս» ՊՓԲԸ-ի Գորիսի «Հյուրանոց» ԴՉ է՝ սեփական միջոցներով, ինքն իրեն պահող: Հիմա «պահելը»... հավաստող մի օրինակ, ընթացիկ՝ սեպտեմբեր ամսին, տնօրեն Սուրիկ Ավետիսյանի փաստմամբ, հյուրանոցը լավագույնս կունենա 60000 դրամ մուտք, իսկ ելքե՞րը. 20000 դրամ կենսաթոշակայինին, 30000 դրամ էլեկտրաէներգիայի վարձ, 15000 դրամ հարկայինին, 40000 դրամ աշխատավարձ... 45 հազար մինո՞ւս: Եվ եթե հավելենք 500000 դրամ ջրի, 30000 դրամ լույսի, 400000 դրամ կենսաթոշակայինի, 1 մլն 800000 աշխատավարձի պարտքը... Այստեղ են ասել՝ հասսաս պահեց:

«Ասել, թե Գորիսի նկատմամբ պակասել է հետաքրքրությունը կամ պակասել են հյուրերը, ճիշտ չի լինի, որովհետեւ սնկի պես աճող հյուրանոցային անհատական հատվածը երբեք թափուր չի լինում: Կասկածում եմ, թե նրանցից շատերի մատուցած ծառայությունը հյուրանոցից լավ է, պարզապես չկարգավորված հարկային դաշտում, թե՞ աչքից սպրդած ստվերում, չհարկվող գիշերելու վայրերը հաճախորդ են փախցնում», տնօրենի մտայնությունն է: Գուցե, իրոք, քաղաքացիների մատուցած պայման-ծառայությունները կատարյալ չեն, բայց երբեմնի շքեղ, Ս. Ավետիսյանի ձեւակերպմամբ՝ «3-րդ-4-րդ աստիճանի հյուրանոցի կարգի» հյուրանոցից էլ այսօր քիչ բան է մնացել. ամեն սենյակում հեռուստացույց ու սառնարան, ջեռուցում, տաք եւ սառը ջուր, հարմարավետ ու աչքահաճո կահավորանքից այսօր... մարմրող հիշողություններ են մնացել: Եվ հետո, ինչ էլ փորձի անել տնօրենն իր 4 հոգանոց աշխատակազմով, երբեւէ չի կարող գայթակղել շենքի տեսքից իսկ այնտեղ մտնել երկմտող մարդկանց: Եվ ո՞վ կուլ չի տա անհասցե խայծը՝ հավաք, մաքուր, տաք, ապահով կացարանում իջեւանելու: Թող որ... մի քիչ թանկ...

Ո՞վ է ի վերջո փոքրիկ, բայց տարանցիկ ճանապարհների խաչմերուկ, տեսարժան ու պատմական եզակի վայրերով այդպես էլ տուրիզմի զարգացումը չխթանած գեղատեսիլ Գորիս քաղաքի այդ ահռելի, մեռնող կառույցի տերը: Հասկացանք՝ շենքը քաղաքային, մարզային ենթակայության չէ, որեւէ նախարարությանն էլ չէ ասենք, բայց հո մեր երկրինն է՝ արժեք: Ամբողջական այն որեւէ մեկը դժվար թե սեփականաշնորհի (ըստ սեփականաշնորհման պետկոմիտեի չափագրման ու գույքագրման մոտավոր արժեքը 67000 դոլար է), մաս-մաս էլ չի թույլատրվում...

Ի վերջո, ի՞նչ ճակատագիր է կանխորոշված:

ԼԵՎԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ,
Գորիս

ԻՍՐԱՅԵԼԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Վասքարագույնը Հայոց ցեղասպանության մասին լռելն է»

Գրում է հրեա ռաբբի Բերկովիչը

Իսրայելում մեծ հեղինակություն վայելող «Ջերուսալեմ ռիփորտ» շաբաթական հանդեսի վերջին համարում (22 սեպտեմբերի, 2003) տպագրվել է հրեական «Կոլոտ» (եբր.՝ ձայներ) աստվածաբանական հոգեւոր սեմինարիայի անդամ, ռաբբի Մաթիեւ Բերկովիչի «Հայերի մութ պատմությունը» հոդվածը: Այս մասին տեղեկացանք Ամերիկայի հայկական համագումարի «Հայկական ազգային ինստիտուտի» ուղարկած հաղորդագրությունից:

Իր հոդվածում Բերկովիչը համարձակ քննության է ենթարկում Իսրայելի կառավարության պաշտոնական ժխտողական դիրքորոշումը Հայոց ցեղասպանության հանդեպ: Վկայակոչելով ամերիկյան «Նյու Յորք թայմս» թերթում տպագրված Հոլոքոստի մասնագետների 2 հազար խնդրագրերն ու իսրայելցի պատմաբան Յաիր Աուրոնի հրատարակած գիտական ուսումնասիրությունները՝ նա ներկայացնում է Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ պետական դիրքորոշմանը միանգամայն հակառակ մոտեցումներ ու տեսակետներ:

Աչքալուրջ վերաբերմունքը, ականատեսների վկայությունների հաստատումն ու Հոլոքոստի հերքման դեմ պայքարը համարելով սեփական պատմության հանդեպ հրեաների պարտականությունների բաղկացուցիչ մասերը՝ Բերկովիչն ընդգծում է մարդկության դեմ գործած առաջին ցեղասպանության ժխտմանը մեղսակից լինելու իրողությունը: Նա ընթերցողներին վերստին հիշեցնում է 1915-1916 թթ. 1 մլն հայերին ոչնչացնելու օսմանյան Թուրքիայի իրագործած հրեշավոր արարքի, ինչպես նաեւ 1917-1922 թթ. երիտթուրքերի գազանությունների մասին, որոնց զոհ դարձան 200-500 հազար հայեր: Նա անհրաժեշտ է համարում մեջբերել այդ տարիներին Թուրքիայում Մ. Նահանգների դեսպան Հենրի Մորգենթաուի վկայությունը, որ թուրք պաշտոնյաները ծրագրել էին ողջ հայ բնակչության բնաջնջումը եւ իր հետ զրուցելիս բնավ չէին թաքցնում իրենց բուն նպատակը:

Բերկովիչը համամիտ է գիտնականների այն կարծիքին, որ որեւէ ցեղասպանության հերքումը ամենավերջին կեսն է, որը կարելի է անվանել կրկնակի սպանություն:

Թուրքիան շարունակում է բոլոր հնարավոր միջոցներով Հայոց ցեղասպանությունը ժխտելու քարոզարշավը, քաղաքական անհեթեթություններն ու պատմական ճշմարտության դեմ գրոհները, եւ դրանք կարծես արդյունավետ են ընթանում: Նրա համոզմամբ, Մ. Նահանգները պարտավոր է ճնշում գործադրել Թուրքիայի վրա՝ պարտադրելով պատասխանատվություն կրել մարդկության դեմ գործած մեղքի համար:

Նա ցավով նկատում է, որ այսօր հրեաները շարունակում են լռություն պահպանել, մինչեւ անգամ հանդուրժել Թուրքիայի կառավարությանը, որի մասին է վկայում վերջերս թուրքական օրաթերթերից մեկում տպագրված հոդվածը, թե «Ամերիկյան հրեական կոմիտեն» նամակ է հղել Սենատին, խնդրելով օրակարգից դուրս թողնել Հայոց ցեղասպանության հարցը:

Բարեբախտաբար, նշում է Բերկովիչը, հրեաներից շատերն ընդունակ չեն լռելու, ինչը բխում է նաեւ Թորայի պահանջից: Իսրայելցի պատմաբան Յաիր Աուրոնը լայն գործունեություն է ծավալում Հայոց ցեղասպանության պատմական ճշմարտությունը Իսրայելում եւ այլուր հաստատելու ուղղությամբ, հրեական 15 կազմակերպություններ արդեն ճանաչել են ցեղասպանությունը:

Այդուհանդերձ, ռաբբի Բերկովիչը համոզված է, որ Հայոց ցեղասպանության մասին լռողներն այդկերպ միանշանակ ընդունում են, որ ցեղասպանությունը դեռեւս կարող է սպառնալ մեկ այլ ժողովրդի:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԻՐԱՔ

Պայթյուն Բաղդադի հյուրանոցներից մեկում

Երեկ առավոտյան պայթյուն է տեղի ունեցել Բաղդադի «Այկե» հյուրանոցում, որտեղ իջեւանել են ամերիկյան NBC հեռուստաընկերության մի խումբ աշխատակիցներ: Ոստիկանությունից ստացված տվյալներ վկայակոչելով Ֆրանսպրեսը հաղորդում է,

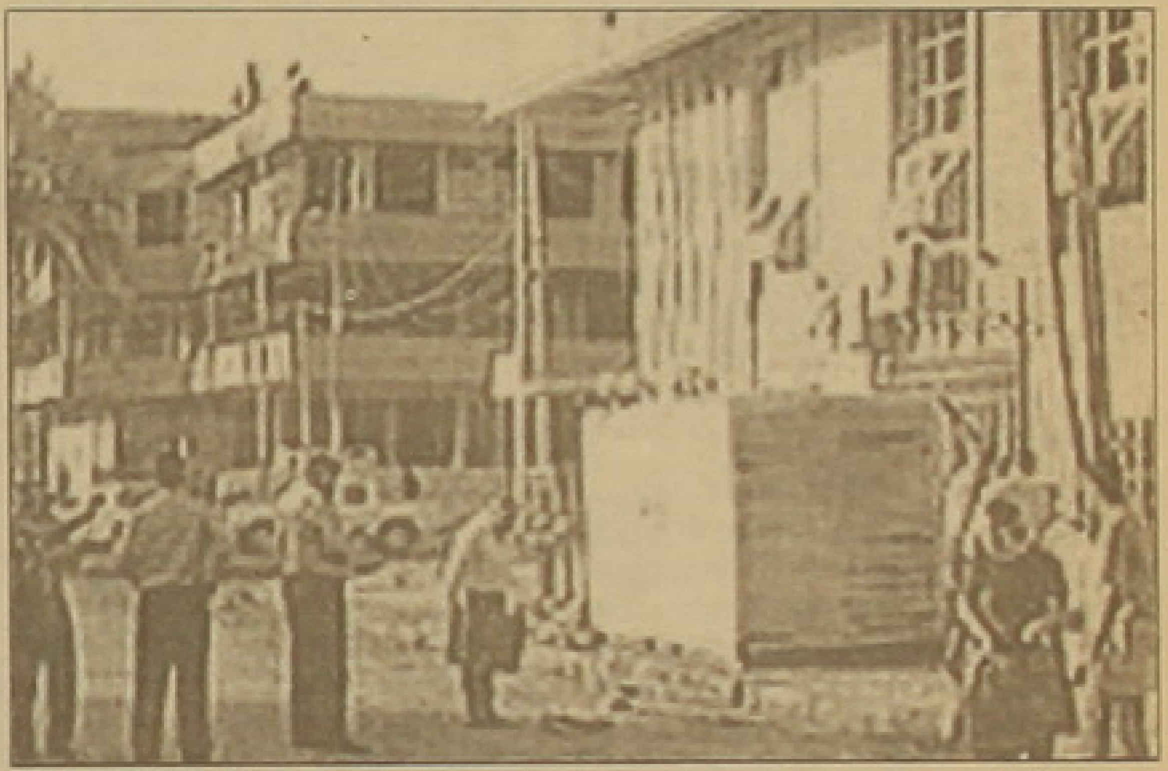

որ սպանվել է մեկ մարդ, երկուսն էլ վիրավորվել են:

Պայթյունը տեղի է ունեցել հյուրանոցի էլեկտրասնուցման սրահում, զոհվածը բանվորներից մեկն է: Վիրավորներից մեկն օտարերկրացի լրագրող է: Ոստիկանության տվյալների համաձայն, պայթյունի պատճառը եղել է հյուրանոցի նկուղային հարկում դրված պայթուցիկը:

Միաժամանակ հաղորդվում է, որ Նյու Յորքում անցկացվող ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովի շրջանակներում ԱՄՆ-ը փորձել է մեղմել տարաձայնություններն Իրաքի պատերազմի հարցում իր գլխավոր ընդդիմախոսներ Գերմանիայի, Ֆրանսիայի եւ Ռուսաստանի հետ: Չորս երկրների նախագահներն արտահայտվել են ՄԱԿ-ում Իրաքի վերաբերյալ նոր բանաձեւի շուտափույթ ընդունման օգտին:

Սակայն, ինչպես նշում է Ֆրանսպրեսը, ԱՄՆ-ի եւ իր ընդդիմախոսների դիրքորոշումներում էական փոփոխություն չի արձանագրվել: Ռուսաստանը, Ֆրանսիան եւ Գերմանիան արտահայտվել են ՄԱԿ-ում Իրաքի կայունացմանն ու վերակառուցմանն ուղղված նոր եւ «դրական» բանաձեւի ընդունման օգտին:

Իսրայելցի 25 օդաչուներ հրաժարվել են հարվածել պաղեստինյան տարածքներին

Իսրայելի օդուժի 25 օդաչուներ հայտարարել են, որ իրենք հրաժարվում են թռիչքներ կատարել պաղեստինյան տարածքներում: Այդ մասին հաղորդում է Ֆրանսպրես գործակալությունը, վկայակոչելով իսրայելական ռադիոյի լուրերը:

Այդ օդաչուների մեջ կան կանոնավոր բանակում ծառայողներ եւ պահեստայիններ: 25 օդաչուները հանրագիր են հանձնել Իսրայելի օդուժի գլխավոր հրամանատար Դան Հալուցին: Հանրագրի հեղինակները հրաժարվում են այսուհետեւ հարվածել «անմեղ քաղաքացիներին եւ խաղաղ բնակչություն...» «անմեղ քաղաքացիներին եւ խտաբնակ շրջաններին»:

Առաջին անգամն է, որ իսրայելական օդուժի ներկայացուցիչները հանդես են գալիս նման հանրագրով: Հաղորդվում է, որ 25 օդաչուներից մեկը բրիգադային գեներալ Յիֆթախ Սպեկտորն է, որը 1973 թ. արաբա-իսրայելական պատերազմի մասնակից է:

Իսրայելը վերջերս ընդհանուր պատերազմ է հայտարարել պաղեստինցի արմատականներին, մասնավորապես «Համասի» մարտիկներին: Պաղեստինցի ակտիվիստների «նպատակային սպանությունների» իրականացման ընթացքում հաճախ զոհվում են նաեւ խաղաղ բնակիչներ: Այդ գործողությունները սովորաբար իրականացվում են իսրայելական օդուժի ուղղաթիռներով եւ ռազմօդանավերով: Միջազգային ընկերակցությունը բազմիցս դատապարտել է անմեղ զոհերի պատճառ դարձող այդ գործողությունները:

«Համասի» զինվորական առաջնորդներից մեկի դեմ ուղղված օդային գործողության ժամանակ՝ 2002 թ. հուլիսի 22-ին, իսրայելական F-16 օդանավից շենքի վրա նետված տոննանոց ռումբը սպանեց 17 անձանց, այդ թվում երկու երեխաների: Մի քանի օր անց Իսրայելի ցամաքային զորքերի 52 պահեստայիններ հրաժարվեցին ծառայել պաղեստինյան տարածքներում:

Ֆրանսպրեսը նշում է, որ իսրայելական օդուժի ծառայողների շրջանում մինչեւ վերջերս ըմբոստության դեպքեր չէին արձանագրվել: Իսրայելի բանակը կազմված է 190 հազար ժամկետային երկսեռ ծառայողներից եւ 450 հազար պահեստայիններից:

OPEC-ի որոշումը հանգեցրել է նավթի թանկացման

Նավթ արտահանող երկրների կազմակերպությունը (OPEC) որոշել է նոյեմբերից նավթի օրական արդյունահանումը կրճատել 900 հազար բարելով: Այսպիսով, OPEC-ը զգալի հարված է հասցրել սպառողներին:

«Կոմերսանտ» թերթը նշում է, որ օգոստոսի վերջերին նավթի համաշխարհային գները շատ բարձր են եղել. Brent տեսակի մեկ բարել նավթը վաճառվում էր 30 դոլարով: Արեւմուտքն այն ժամանակ OPEC-ից պահանջել է ավելացնել նավթի արդյունահանումը: Բայց կարտելի գլխավոր քարտուղար, վենեսուելացի Ալվարո Սիլվա Կալդերոնը պատասխանել էր, թե աշխարհում նավթի սպառումը համակշռված է:

Սեպտեմբերին նավթի համաշխարհային գները նվազեցին՝ հասնելով 25,5 դոլարի: Պատճառն այն էր, որ շուկայում Իրաքի բացակայության պայմաններում նավթահանույթը զգալիորեն ավելացրել էին անկախ արդյունահանողները, մասնավորապես Ռուսաստանը:

«Ազգը» երեկ տեղեկացրեց, որ Վիեննայում հրավիրված OPEC-ի համաժողովում օրակարգի գլխավոր հարցը պիտի լիներ Իրաքի վերադարձի հարցը: Սակայն պարզվում է, որ անցկացվել է նաեւ դռնփակ խորհրդակցություն, որից հետո OPEC-ի նախարարները հայտարարել են, որ նոյեմբերի 1-ից նավթի արդյունահանումը կրճատվելու է օրական 900 հազար բարելով: Դրանից հետո նավթի գներն աճել են մեկ բարելի դիմաց 1 դոլարով: OPEC-ի հետագա քայլերը քննարկվելու են դեկտեմբերի 4-ին:

Տվյալ որոշումը վկայում է, որ OPEC-ը նավթի գերբարձր գների կողմնակից է եւ այնքան էլ չի մտահոգվում սպառողների մասին:

Բելգիան չի դատի Շարոնին, Բուշ ավագին եւ Փաուելին

Բելգիայի արդարադատության մարմինները վերջնականապես հրաժարվել են համամարդկային ոճիրների համար հետապնդել Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնին, ԱՄՆ նախկին նախագահ Ջորջ Բուշ ավագին եւ ներկայիս պետքարտուղար Քոլին Փաուելին:

Իսրայելն անմիջապես ողջունել է բելգիական վճռաբեկ դատարանի որոշումը: Բելգիայի արդարադատության բարձրագույն ատյանն իր վճիռն արդարացնում է նրանով, որ «հայցերի ներկայացման պահին գանգատավորներից ոչ մեկը Բելգիայի քաղաքացիություն չի ունեցել»:

1982 թ. Իսրայելի պաշտպանության նախարար եղած Արիել Շարոնը եւ իսրայելցի գեներալ Ամոս Յարոնը մեղադրվում էին պաղեստինյան Սաբրա եւ Շաթիլա գաղթակայաններում (Լիբանան) 1982 թ. իրականացված ջարդերի համար:

Մյուս հայցերով Ջորջ Բուշ ավագը եւ Քոլին Փաուելը մեղադրվում էին 1991 թ. ձեռնարկված հակաիրաքյան հարձակման համար:

Ամռանն **«Ազգը»** տեղեկացրել էր Բելգիայի խորհրդարանում «ընդհանուր իրավասության» օրենքի չեղարկման մասին: Այդ օրենքը բելգիական դատարաններին թույլ էր տալիս պատերազմի հանցագործներին դատել՝ անկախ ոճրագործության վայրից եւ ոճրագործի ազգությունից:

ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի դատապարտած այդ օրենքը դիվանագիտական լուրջ բարդություններ էր ստեղծել Բելգիայի համար: Գարնանն Իսրայելը Բրյուսելից հետ էր կանչել իր դեսպանին: Հունիսին ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆելդը սպառնացել էր Բրյուսելից դուրս բերել ՆԱՏՕ-ի կենտրոնակայանը:

Գ. Ք.

ԿԻՊՐՈՍ

Թուրքերը ձերբակալել են մեկ էջ եւ 3 մարդու

Նիկոսիայից մեր թղթակից **Ջորջ Տեր-Բարթողը** հաղորդում է. մի էջ եւ 3 մարդ են ձերբակալվել այս շաբաթվա սկզբին կղզու գրավյալ թուրքական մասում: Տղամարդիկ՝ երկու հույն եւ մեկ թուրք, ազատ են արձակվել ոստիկանատուն հասնելուց եւ «պետությանը վիրավորելու համար» յուրաքանչյուրը 1 մլն թուրքական լիրա (2 դոլարից մի փոքր պակաս) վճարելուց հետո: Էշը, բնականաբար, չի տուգանվել:

Կիպրոսի կառավարության խոսնակը պատահարը բնութագրել է որպես «ամենալավը անցնող 29 տարիների ընթացքում»: Դա մաս է կազմել Դենքթաշի «մերձեցման» շարժման դեմ կազմակերպված միջհամայնքային (հույն եւ թուրք կիպրացիներ) բողոքի ցույցի, որի գաղափարն առաջացել է հենց իր՝ Դենքթաշի եղբոր մի արտահայտությունից, որ «իսկական կիպրացին կիպրացի էշն է»:

Թուրքական մասի առաջնորդին, անշուշտ, միջադեպը դուր չեկավ, մանավանդ որ գրավյալ մասի ընդդիմադիր թերթերը հանդես եկան առաջին էջում «Ձերբակալեցինք մեկ էշ եւ երեք այլ կիպրացիների» եւ «Չորս կիպրացիներ՝ 2 հույն, 1 թուրք եւ 1 էշ ձերբակալված» խորագրերով:

Խորհրդանշական էշի գաղափարն առաջացել է նույնիսկ ավելի վաղ՝ հակագաղութարարական պայքարի (1955-59) ժամանակներում, երբ կղզին դեռ բրիտանական իշխանության ներքո էր: Կիպրոսի այդ ժամանակվա կառավարիչ ֆելդմարշալ Ջոն Հարդինգը ԷՕԿԱ-ի մարտիկներին կոչ էր արել զենքերը հանձնել, որին որպես պատասխան նրանք մի խաղալիք հրացան էին կապել էշի մեջքին եւ բաց թողել քաղաքով մեկ հետեւյալ մակագրությամբ. «Հանձնվում եմ, մարշալ»:

Ասում են, Հարդինգը չէր հավանել կատակը: Գալով Դենքթաշին, ոչ ծիծաղելի է համարել ներկա միջադեպը, ոչ էլ հավանել, հատկապես երբ կիպրացի թուրքին հարցրել են «որտե՞ղ է էշը», եւ նա պատասխանել է. «Պրեզիդենտական նստավայրում»:

Կիպրոսի նախկին նախագահ Գլաֆկոս Քլերիդեսի դուստր Քեյթը, որն ականատես է եղել միջադեպին, պատմել է, որ «ամեն ինչ սկսվեց որպես զուտ բողոքի արտահայտություն, բայց խնդիրը լրջացավ, երբ 73 տարեկան իշատանից պահակները պահանջեցին անձնագիր, օպերատորներն ու լուսանկարիչները սկսեցին ծղերով հարվածել նրանց»:

ԱԶԳ

Մշակույթ

Վերաբացվեց Երեւանի դրամատիկ թատրոնը

Երեկ իսկապես տոնական օր էր Երեւանի քաղաքապետարանի Հրաչյա Ղափլանյանի անվան դրամատիկական թատրոնի համար. մեկ տարուց ավելի տեւած նորոգումից հետո ավարտվեցին շինարարական աշխատանքները թատրոնի շենքում: Եվ այս տոնական օրվա մասնակիցներ դարձան ոչ միայն թատրոնի աշխատողները, այլեւ մշակույթի ոլորտի մարդիկ: Հանրապետության Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն իր շրջապատով եկել էր շնորհավորելու թատրոնի կոլեկտիվին:

Հասկանալի էր Երեւանի քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանի, «Լինսի» հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի գործադիր տնօրեն Հարութ Սասունյանի, Երեւանի թատրոնների ղեկավարների, թատերական գործիչների միության նախագահ Երվանդ Ղազանչյանի, շատ ու շատ այլ անձանց ներկայությունը: Այս հեղինակավոր հանձնախմբի անդամները մեկ առ մեկ մտան թատրոնի սենյակները, հարդարանները, որպես այս թատերաշրջանի առաջին հանդիսատես ունկնդրեցին թատրոնի արտիստների խումբը, ավելի ճիշտ՝ Արթուր Ութմազյանի ասած խոսքը. «Տասը տարի առաջ՝ 1993 թ. մենք բոլորս կրկին այս բեմում էինք: Բայց մութ էր, դահլիճում ցուրտ էր, եւ մենք ներկայացումներ էինք խաղում մոմի լույսի տակ: Սակայն վստահ էինք եւ համոզված, որ այս ամեն ինչն անցնելու է, լույս է լինելու, տաքություն է լինելու: Բայց մեր ամենահամարձակ երազանքներում անգամ չէինք կարող պատկերացնել, որ ընդամենը 10 տարի հետո մենք կանգնելու ենք նույն այս բեմում, սակայն այս անգամ լույսերի տարափի տակ, մենք կրկին խաղալու ենք նույն այս դահլիճում, բայց արդեն հագեցած հզոր սարքավորումներով, խաղալու եւ ապրելու ենք նույն այս թատրոնում, բայց ոչ թե վերանորոգված, այլ հիմնովին վերակառուցված, ժամանակակից պահանջներին համապատասխան թատրոնի շենքում»:

Պրն Հարութ Սասունյանը նշեց, որ «Լինսի» հիմնադրամի միջոցներով կատարվող աշխատանքները կավարտվեն ժամանակին եւ նախատեսված 180 մլն դոլարի գումարի հասնող ծախսերը կբավականացնեն:

Առաջին պլանում՝ ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանը, ԾԻԳ-ի նախագահ Գագիկ Մկրտումյանը, Երեւանի քաղաքապետ Երվանդ Զախարյանը, թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Արմեն Խանդիկյանը:

Թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար, ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ Արմեն Խանդիկյանը պրն Սասունյանին խնդրեց շնորհակալական նամակ հանձնել Քըրք Քըրքորյանին, որում մասնավորապես ասված է. «Հայ ժողովրդի մեծարգո բարերար, Ձեր ղեկավարած հիմնադրամի օգնությամբ մայր հայրենիքում կառուցվում, վերածնվում են կարեւորագույն նշանակության ճանապարհներ, կամուրջներ, բնակավայրեր, որոնցով օրըստօրե ավելի են գեղեցկանում մայրաքաղաք Երեւանի փողոցներն ու հրապարակները, մեր մշակութային օջախները ձեռք են բերում արդիական եւ հարմարավետ տեսք: Այս ամենը Ձեր մեծ հայրենասիրության, անմնացորդ նվիրվածության վկայություններն են: Մեր թատրոնը նույնպես բարեբախտություն ունեցավ օգտվելու Ձեր բարձր հովանավորությունից: Ձեր շնորհիվ առաջին անգամ, իր կենսագրության 35 տարիների ընթացքում, թատրոնի շենքը հիմնովին վերակառուցվեց: Դրամատիկական թատրոնի կոլեկտիվը խորին ակնածանքով է արտասանում Ձեր անունը՝ Ձեզ դասելով հայ մեծ երախտավորների շարքը»:

Դե, ինչ նորմալ է, երբ շնորհակալություն ես հայտնում քեզ արված բարերարության համար, հատկապես մեր ժամանակներում, երբ մշակույթը եւ մշակույթի օջախներն ամենահետին շարքերում են:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Խաչատրյանի երաժշտությունը շարունակելու է իր հաղթարշավը

Արամ Խաչատրյանը մի ժամանակ այնքան հայտնի էր, որքան իր «Սուսերով պարը»: Հետո եկավ Ստալինը... իսկ այժմ՝ նրա վերաիմաստավորումը»: Այսպիսի բնաբանով է սկսում լրագրող-երաժշտագետ Ջեյմս Թեյլորը հատուկ «Լոս Անջելես թայմս» թերթի համար գրած իր հոդվածը, որը հրապարակվել է սեպտեմբերի 14-ի համարում:

Կարող է չիմանաք նրա անունը, բայց հաստատ լսած կլինեք նրա երաժշտությունը, գրում է Թեյլորը, եթե տեսել եք «2001: Տիեզերական ոդիսական» եւ «Կալիգուլա» ֆիլմերը, կամ հեռուստատեսությամբ դիտել «Էլլի Մկբիլ», «Սիմպսոնները» եւ «Սկու-Բի Դու» շոու ծրագրերը, կամ առնվազն զանազան ապրանքատեսակների գովազդները: Ապա շարունակում է, որ մի ժամանակ Արամ Իլյիչ Խաչատրյանն աշխարհի խոշորագույն դասական երաժիշտն էր: Նրա ստեղծագործությունները (հատկապես 3 սիմֆոնիաները եւ ջութակի կոնցերտը) մշտապես կատարվում էին աշխարհի ամենաառաջավոր նվագախմբերը եւ մենակատարները: Ամբողջությամբ իր ստեղծագործությունների ծրագրով ղեկավարել է Վիեննայի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը: Ճանապարհորդելիս նրան ողջունել են որպես նշանավոր անձնավորության, հանդիպել է Չապլինին Ժնեւում, Հեմինգուեյին՝ Կուբայում եւ Հովհաննես XXIII պապին՝ Հռոմում: Նա նույնիսկ ԱՄՆ-ում ժողովրդականություն վայելող երաժիշտների առաջին տասնյակում է եղել իր «Սուսերով պարով»:

Այս տարի նշվում է նրա ծննդյան 100-ամյակը: Վերջին 25 տարիների ընթացքում նրա ժողովրդականությունը նվազել է: «Չեմ հիշում, թե երբ է վերջին անգամ նրա գործերից մեկը կատարվել այստեղ՝ Արեւմուտքում: Ժամանակին նա ամենաճանաչվածն էր խորհրդային երաժիշտներից, ավելի ճանաչված, քան Շոստակովիչը: Միայն Պրոկոֆեւն էր նրա մրցակիցը», ասում է Բարքլիի Կալիֆոռնիա համալսարանի երաժշտության դասախոս Ռիչարդ Տարուսկինը:

Բարեբախտաբար իրավիճակը փոխվում է: Այս աշնանն իսկական խաչատրյանական փառատոն է լինելու նոր վավերագրական ֆիլմի եւ «Հարյուրամյակի ալբոմ» խտացյալ սկավառակի թողարկումով, ինչպես նաեւ իր դաշնամուրային ստեղծագործությունների կատարումով: Շահան Արծրունին այդ նպատակով շրջագայության է դուրս եկել: Իսկ ֆիլմը, որի պրեմիերան կայանալու է հոկտեմբերի 18-ին Հոլիվուդում բացվող կինոփառատոնի օրերին, բացահայտելու է իր վերելքը, քաղաքական բանսարկությունների ներգրավվելը եւ բախումը 20-րդ դարի մեծագույն չարագործ Ստալինի հետ: 1942-ին Ստալինյան մրցանակին արժանացած (100 հազար ռուբլի) հեղինակը վեց տարի անց Պրոկոֆեւի, Շոստակովիչի եւ ուրիշների թվում մեղադրվեց «ֆորմալիստական, հակաժողովրդական» երաժշտություն գրելու մեջ եւ խորտակվեց: «Մեղադրանքը ոչ մի կապ չուներ նրա երաժշտության հետ: Նրան մեղադրում էին մեծության համար: Դա կոմունիստներին հատուկ վարվելաձեւն էր, որ հնչում էր մոտավորապես այսպես՝ «Կարծում ես մե՞ծ ես: Մենք ավելի մեծ ենք», նշում է Տարուսկինը: Դրանից հետո նա սկսեց աշխատել «Սպարտակ» բալետի վրա: Կուսակցության ղեկավարները դրան հավանություն էին տվել, որովհետեւ Կառլ Մարքսն ինչ-որ առիթով գրել է, որ այդ ապստամբը «պրոլետարիատի իսկական ներկայացուցիչն է»:

Այդ բալետը, որ Ռուսաստանում սենսացիա առաջացրեց ժամանակին, դարձյալ հնչելու է Փասադենայում «Գրիգորովիչ» բալետային ընկերության կատարմամբ:

Լոս Անջելեսում հարյուրամյակի պաշտոնական տոնակատարությունները մեկնարկելու են սեպտեմբերի 28-ին Կանոգա պարկի Աղաջանյան դահլիճում՝ Շահան Արծրունու դաշնամուրային համերգով: Այնուհետեւ ՀԲԸՄ-ի հովանավորությամբ նա շուրջ 8 ամիս շրջագայելու է աշխարհի երկրներում եւ առաջիկա մայիսին եզրափակելու է շարքը Նյու Յորքում 7-ժամյա մարաթոնային համերգով:

Հարյուրամյակի այդ, ինչպես նաեւ խտացյալ ալբոմի թողարկումը նպատակ ունի մարդկանց ուշադրությանը հանձնել, վերակենդանացնել Խաչատրյանի երաժշտությունը:

Ըստ դաշնակահարուհի Դորա Սերվիարյան-Կունի, «Ռախմանինովը ռուս է, Չայկովսկին նույնպես: Բայց Խաչատրյանի երաժշտության ուղն ու ծուծը հայկական է: Նա եզակի է: Եվ քանի որ հայերն ընդհանրապես վերապրելու ընդունակ են, Խաչատրյանի երաժշտությունը շարունակելու է իր հաղթարշավը»: Այս խոսքերով էլ եզրափակում է իր հոդվածը Ջեյմս Թեյլորը:

Հ. Օ.

Հմայիչ արտիստն ու մտավորականը

Զարեհ Մուրադյանի 90-ամյակի առիթով

Երախտագիտությո՞ւնն է արդյոք «պարտադրում» ստեպ-ստեպ հիշելու մեր անցավորներին, թե՞ նրանց ապրած կյանքն ու թողած հետագիծը կամ բարի անունը: Թերեւս երկուսն էլ:

Հայ պարարվեստի երախտավորներից Զարեհ Մուրադյանն այն արվեստագետներից է, որն իր ապրած կյանքով ու նկարագրով ժամանակից դուրս չգալ չէր կարող:

Գնահատման, արժեւորման համակարգերն այսօր շատ փոխված են, սակայն համընդհանուր ճահճացումը բարեբախտաբար դեռ ամենը չի հասցրել ոչնչացնել: Դեռ կան ապրող հիշողություններ, գործեր, շարունակվում է գնահատվել արժանավորը, նույնիսկ շահի գիտակցումից անդին:

Զարեհ Մուրադյանի 90-ամյակի առիթով արտիստի գործընկերները, մտերիմներն ու բարեկամները իրենց երախտիքը մատուցեցին հուշաքարի գոյությամբ: Թամանյան թիվ 6 շենքի պատի հուշաքարն այսուհետեւ անցորդներին կհիշեցնի, որ այդ տանը ապրել է մի մարդ, մի արվեստագետ, որ գնահատելի վաստակ ունի հայ պարարվեստի պատմության մեջ: Հուշատախտակի բացմանը ներկա էին անվանի շատ արվեստագետներ, մտավորականներ: Հուշաքարի հեղինակը ճարտարապետ Լեւոն Իգիթյանն է, բացման արարողությունը կատարեց օպերային թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար Գեղամ Գրիգորյանը:

Զարեհ Մուրադյանը ծնունդով խարբերդցի է: Հայրն անվանի փաստաբան էր, 1915-ի զոհերից: Մայրը մանկահասակ երեխաների հետ հանգրվանելով Հալեպում, 1925-ին ներգաղթեց Հայաստան:

Զարեհ Մուրադյանը հետագայում ստանալով պրոֆեսիոնալ կրթություն, 1935-39 թթ. Մոսկվայի Մեծ թատրոնի բալետային կազմի արտիստներից է եղել, 1939-ից Երեւանի Օպերային թատրոնի բալետային կազմի առաջատար մենապարող, 1951-66 թթ. Երեւանի Օպերային թատրոնի գլխավոր բալետմայստերն էր: Երկար տարիներ ղեկավարել է Երեւանի թատերական ինստիտուտի բեմական շարժման ամբիոնը: Մինչ այդ՝ 1936-38 թթ., Մոսկվայի ամենահայտնի՝ Վախթանգովի անվան թատրոնում իբրեւ խորեոգրաֆիկ վարժանքի ուսուցիչ, պարարվեստի իր գիտելիքներն է հաղորդել ռուսական բեմի արտիստներին:

Զարեհ Մուրադյանը Մեծ թատրոնի բեմում հանդես է եկել «Կովկասի գերին», «Բախչիսարայի շատրվանը», «Երեք հաստլիկները», «Իշխան Իգոր», Երեւանի օպերային թատրոնում՝ «Գայանե», «Խանդութ», «Կարմիր-կակաչ» ներկայացումներում, բեմադրել է «Դոն Կիխոտ»-ը, «Վալպուրգյան գիշեր»-ը, հեղինակել «Դավիթ Բեկ», «Աիդա», «Կարմեն», «Արշակ 2-րդ», «Սամսոն եւ Դալիլա» եւ այլ օպերային ներկայացումների խորեոգրաֆիան:

Զարեհ Մուրադյանի հետ ապրած օրերի զգացումները վերհուշի միջոցով արտահայտելու ցանկությունը վերածվեց հուշ-երեկույթի: Եվ թատերական գործիչների միության նախաձեռնությամբ սեպտեմբերի 22-ին Դերասանի տանը հուշի ջերմ մթնոլորտում նշվեց արտիստի 90-ամյա հոբելյանը: Երվանդ Ղազանչյանի խոսքին հաջորդեց պրոֆ. Ռաֆայել Զրաշյանի ելույթը: Հետո մտերմիկ զրույց սկսվեց, ու նրանք, ովքեր համագործակցել, աշխատել էին Զարեհ Մուրադյանի հետ, հուզիչ գեղեցիկ անդրադարձներով, պատմեցին արտիստի մասին: Թերեզա Գրիգորյան, Ֆունզե Ելանյան, Վանուշ Խանամիրյան, Վիլեն Գալստյան, Զավեն Տաշինցյան. Նրանց հիշողություններում Զարեհ Մուրադյանը մնացել է իբրեւ չափազանց հմայիչ, բացառիկ խնամված, նրբաճաշակ արտիստ իր ամեն ինչով՝ արտաքինով, շարժուձեւով, նիստուկացով, կիրթ մտավորական՝ եվրոպական եւ ռուսական պարարվեստի խոր իմացությամբ, մանկավարժ՝ իր նրբազգացողությամբ եւ ուշադրությամբ, առանձին ուսանողների, հատկապես երաժշտականության կամ պլաստիկայի պակաս ունեցողների նկատմամբ, իբրեւ մարդու՝ բարի, անկեղծ ու ազնիվ:

«Նրանից կարելի էր անընդհատ սովորել: Անհնար էր նրա հիասքանչ արտահայտչականությամբ չտպավորվել, մարդ-հանրագիտարան էր» (Թերեզա Գրիգորյան):

«Զարեհ Մուրադյանն այն մարդկանցից էր, որն իր ներկայությամբ մթնոլորտ էր ստեղծում, իրենից լույս էր արձակվում» (Զավեն Տաշինցյան): «Այդքան բալետային ներկայացումներ էր բեմադրում, բայց ձայնը չէր լսվում, ինչպե՞ս էր կարողանում հավաքել բոլորին» (Վանուշ Խանամիրյան): «Բարի մարդ էր, մեծ կուլտուրայի տեր, մեծատառով արվեստագետ, որի հետ բախտ ունեցա երկար տարիներ շփվել: Ինձ համար ուսուցիչ էր եւ մտերիմ ընկեր» (Վիլեն Գալստյան):

Արտիստի եղբորորդու՝ արձակագիր, կինոգետ Դավիթ Մուրադյանի ներկայությունը կարծես ավելի էր արթուն դարձնում ներկաների հիշողությունը: «Սովորաբար ես չեմ հուզվում: Հիմա

Զ. Մուրադյանը Մոսկվայի Մեծ թատրոնի «Իշխան Իգոր» ներկայացման մեջ:

հուզված եմ: Իմ առաջ մանկությանս օրերն են: Ես ինձ գտա այսօր, ճանաչեցի, իմ ով լինելը հասկացա զուտ այն պատճառով, որ դուք եք ինձ շրջապատել:

Ժամանակները փոխվեցին, դրանց հետ՝ արժեքների գիտակցումը: Հիմա արդեն որտեղ կան շահեր, այնտեղ էլ՝ արժեքներ: Այս օրը բացառություններից է: Եվ ես շնորհակալ եմ Թատերական գործիչների միությանը, Լեւոն Իգիթյանին, որ հուշաքարի նախագիծն արեց սիրով, անշահախնդիր, Նարեկ Սարգսյանին, Ֆերդինանդ Առաքելյանին, ելույթ ունեցողներին՝ Զավեն Տաշինցյանին, որ իր ծննդյան օրն այստեղ է:

Մշակութային Երեւանում անցավ իմ մանկությունն ու պատանեկությունը, եւ ես ինձ լավ եմ զգում դրա համար: Քաղաքը քաղաք է, երբ նրա փողոցներով մտավորականներ, գրողներ, արտիստներ են քայլում, այլապես դառնում է բնակավայր: Ես այսօր ձեզ նորից գտա եւ հարստացա: Այսքան տարի ապրելուց հետո համոզվեցի, որ լավի քիչը ավելի կարեւոր է, քան վատի շատը»:

Դավիթ Մուրադյանն առաջարկեց հայ բալետային արվեստի գործիչների, նվիրյալների կենսագրությունը, գործը ընդհանրացնող հրատարակություն պատրաստել՝ ի պահ տալով սերունդների հիշողությանը:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

ԱԶԳ

Մարզանք

«Բանանցն» ամրապնդվեց երկրորդ տեղում

Երեկ «Հանրապետական» մարզադաշտում կայացավ 17-րդ տուրի կենտրոնական հանդիպումը Երեւանի «Բանանցի» եւ Գյումրու «Շիրակի» միջեւ: Այդ հանդիպումը չափազանց կարեւոր նշանակություն ուներ արծաթե մեդալների համար մղվող պայքարում: Թվում էր, թե խաղը կանցնի համառ ու անզիջում մրցապայքարում, սակայն, ցավոք, սպասված համառ մրցակցությունը չստացվեց: Թեեւ խաղասկզբում «Շիրակի» ջախջախիչ պարտությունը դժվար թե որեւէ մեկը կանխագուշակեր: Երկու թիմերն էլ շատ ակտիվ սկսեցին մրցավեճը: Արդեն 4-րդ րոպեին շիրակցի Արարատ Հարությունյանի ձախ թեւով սրընթաց անցումն ավարտվեց տուգանային հրապարակ կատարված վտանգավոր փոխանցումով, սակայն պաշտպանները հեռացրին գնդակը: 3 րոպե անց նմանատիպ կոմբինացիա ձեռնարկեցին արդեն «Բանանցի» ֆուտբոլիստները: Այս անգամ Արամ Հակոբյանի փոխանցումը եղբորը խափանեցին շիրակցիները: Նույն ոճով շարունակվեց հանդիպումը: «Շիրակի» պաշտպանությունն այս խաղում վստահ չէր գործում: Հենց դա էլ թիմի խոշոր հաշվով պարտության պատճառ դարձավ: 13-րդ րոպեին Ամիրյանը ձախ թեւով սրընթաց անցումից հետո գնդակը հասցեագրեց տուգանային հրապարակ ներխուժած Արամ Հակոբյանին, եւ վերջինս մոտ տարածությունից բացեց հաշիվը: Ընդամենը 2 րոպե անց աչքի ընկավ առաջնության գլխավոր ռմբարկու Արա Հակոբյանը, որին պաշտպանները հսկողությունից դուրս էին թողել: Առաջ անցնելով նշենք, որ Արան այս խաղում դարձավ 4 գոլի հեղինակ, որոնցից երկուսը խփեց 11 մ հարվածներով:

Ինչ խոսք, շիրակցիների պարտության պատճառներից մեկն էլ թիմի ֆուտբոլիստների անզուսպ պահվածքն էր, որի հետեւանքով դեռեւս առաջին խաղակեսին Արարատ Ճաղարյանը դաշտից հեռացրեց թիմի ավագ Հովհաննես Թահմազյանին, ինչն ավելի ծանրացրեց գյումրեցիների վիճակը: Մնալով 10 հոգով, շիրակցիները դժվարությամբ էին դիմագրավում դաշտի տերերի անընդհատ գրոհներին: Եվ ահա 42-րդ րոպեին Արա Հակոբյանի հերթական սլացիկ անցումը «Շիրակի» դարպասապահ Ռայմոնդ Զադուրյանը ստիպված էր խափանել խաղի կանոնների խախտմամբ: Տուժողն ինքն էլ իրացրեց 11 մ հարվածը: Երկրորդ խաղակեսում երկրորդ դեղին քարտը ստանալով, խաղադաշտը թողեց շիրակցի Կարեն Խաչատրյանը: Բնականաբար, շիրակցիներին դժվար էր 9 հոգով խաղալ ոգեւորությամբ գործող «Բանանցի» ֆուտբոլիստների դեմ: Արդյունքում Արա Հակոբյանը եւս երկու անգամ ստիպեց հյուրերին խաղն սկսել դաշտի կենտրոնից: Միայն խաղավերջում Տիգրան Դավթյանին հաջողվեց խփել պատասխան միակ գնդակը:

5-1 հաշվով հաղթանակ տոնելով, «Բանանցն» ամրապնդվեց մրցաշարային աղյուսակի 2-րդ հորիզոնականում: Իսկ շիրակցիների համար պարտությունը կարող է ճակատագրական լինել առաջնության պարգեւների համար մղվող պայքարում, քանի որ «Միկան» հետապնդում է գյումրեցիներին: Տուրի մյուս խաղում Կապանում մրցեցին «Լեռնագործն» ու «Դինամոն»: Խաղի 33-րդ րոպեին դաշտի տերերից Արթուր Ղազարյանը գնդակն ուղարկեց սեփական դարպասը: Խաղավարտից 7 րոպե առաջ Արմեն Վարդանյանը կրկնապատկեց հաշիվը: Միայն 89-րդ րոպեին «Լեռնագործից» Ալեն Մովսիսյանը 11 մ հարվածով կրճատեց հաշվի տարբերությունը:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Փյունիկ	17	13	4	0	49-7	43
2. Բանանց	17	12	2	3	48-10	38
3. Շիրակ	17	10	1	6	37-22	31
4. Միկա	16	9	1	6	26-20	28
5. Կոտայք	17	5	5	7	19-26	20
6. Դինամո	17	5	2	10	15-39	17
7. Լեռնագործ	17	2	4	11	12-35	10
8. Արաքս	16	1	1	14	5-52	4

Ռմբարկուները

Արա Հակոբյան	«Բանանց»	28
Արամ Հակոբյան	«Բանանց»	10
Էդգար Մանուչարյան	«Փյունիկ»	8
Լեւոն Փաչաջյան	«Փյունիկ»	8
Արամ Ոսկանյան	«Միկա»	8
Տիգրան Դավթյան	«Շիրակ»	8

Հիմնական պայքարն առջեւում է

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/64 եզրափակիչի հանդիպումներում մրցակիցներից մեկի առավելությունը մյուսի նկատմամբ հիմնականում արտահայտվեց նվազագույն հաշվով: Թեեւ գրանցվեցին նաեւ առանձին անակնկալներ եւ խոշոր հաշվով հաղթանակներ: Անակնկալների թվին պետք է դասել անգլիական «Բլեքբյոռնի» պարտությունը թուրքական «Գենչլերբիրլիգի» թիմից (1-3), ինչպես նաեւ սեփական հարկի տակ «Կայզերսլաուտերնի» պարտությունը չեխական «Տեպլիցեից» (1-2): Ուժեղագույն մի քանի ակումբներ էլ բավարարվեցին ոչ-ոքի արդյունքով: Գերմանական «Հերտան» սեփական հարկի տակ չկարողացավ հաղթել լեհական «Գրոցլինին» (0-0): Իտալական «Պարմայի» հետ Դոնեցկում հաջող խաղաց «Մետալուրգը»: Առաջին խաղակեսի ավարտին դաշտի տերերից Շիշչենկոն առաջ մղեց «Մետալուրգին»: «Պարմային» պարտությունից փրկեց փոխարինման դուրս եկած բրազիլացի Ադրիանոն: «Լիվերպուլին» էլ Սլովենիայի «Օլիմպիայի» հետ մրցախաղում պարտությունից փրկեց Մայքլ Օուենի խփած գոլը (1-1): «Բարսելոնի» ֆուտբոլիստները Սլովակիայի «Պուխովի» հետ խաղում մոտ էին հաջողությանը: 49-րդ րոպեին Կլյույվերտն առաջ էր մղել իսպանացիներին: Սակայն վերջին րոպեին

Ցամբոռի խփած գոլը դաշտի տերերին պայքարը շարունակելու որոշակի հույսեր թողեց:

Նշված թիմերին հակառակ, իրենց մրցակիցներին ջախջախիչ պարտության մատնեցին «Նյուքասլը» եւ «Ռոզենբորգը»: «Նյուքասլը» 5-0 հաշվով հաղթեց Հոլանդիայի ՆԱԿ-ին: Գոլերից մեկն իր օգտին գրանցեց Շիրերը: Նորվեգիայի չեմպիոնը հյուրընկալվելիս 4-1 հաշվով առավելության հասավ Լատվիայի «Վենտսպիլսի» նկատմամբ: «Ռոման» 4 անպատասխան գնդակ խփեց Մակեդոնիայի «Վարդարի» դարպասը:

Սոֆիայի ԲԿՄԱ-ն, որը չեմպիոնների լիգայի որակավորման 2-րդ փուլում պայքարից դուրս էր մղել «Փյունիկին», սեփական հարկի տակ չկարողացավ հաղթել Մոսկվայի «Տորպեդոյին»: Ճիշտ է, արդեն 18-րդ րոպեին բուլղարացի Դիմիտրովը բացեց հաշիվը, բայց 77-րդ րոպեին Սեմշովը վերականգնեց հավասարակշռությունը: Մոսկովյան մյուս ակումբը՝ «Սպարտակը» սեփական դաշտում 2-0 հաշվով պարտության մատնեց դանիական «Էսբյերգին»: Արդեն առաջին խաղակեսում սպարտակցիները վճռեցին խաղի ելքը՝ երկու անգամ գրավելով մրցակցի դարպասը:

Նախորդ փուլում «Բանանցի» մրցակիցը՝ Թել Ավիվի «Հապոելը», Թուրքիայում 0-1 հաշվով զիջեց «Գազիանտեպսպորին»: «Շիրակի» նախկին մրցակից դանիական «Նորդսյալանդը» եւս անհաջող հանդես եկավ՝ Հունաստանում զիջելով «Պանիոնիոսին»՝ 1-2: Ուկրաինայի առաջնությունում առանց միավորի կորուստ ընթացող Դոնեցկի «Շախտյորը» Բուխարեստում 0-2 հաշվով պարտվեց տեղի «Դինամոյից»: Իսկ ահա Շվեյցարիայի առաջնության անվիճելի առաջատար «Բազելը» հաջող ելույթ ունեցավ նաեւ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի մրցաշարում՝ 2-0 հաշվով հյուրընկալվելիս հաղթելով թուրքական «Մալաթիասպորին»:

Ներկայացնում ենք մյուս հանդիպումների արդյունքները.

«Հապոել» Ռ.-«Լեւսկի»	0-1
«Սարտիդ»-«Սլավիա»	1-2
«Մաքաբի» Հ.-«Պուբլիկում»	2-1
«Դինամո» Զ.-ՄՏԿ	3-1
«Վարտեքս»-«Դեբրեդեն»	1-3
«Վոլերենգեն»-ԳԱԿ	0-0
«Ցեմենտարնիցա»-«Լանս»	0-1
«Զալցբուրգ»-«Ուդինեզե»	0-1
«Մյու Պա»-«Սոշո»	0-1
«Բրոնդբյու»-«Վիկտորիա»	1-0
«Լեյրիա»-«Մոլդե»	1-0
«Զիմբրու»-«Արիս»	1-1
«Ուտրեհտ»-«Ժիլինա»	2-0
«Ապոել»-«Մալյորկա»	1-2
«Գրասհոպերս»-«Հայդուկ»	1-1
«Դանդի»-«Պերուջա»	1-2
«Օդենսե»-«Ցրվենա զվեզդա»	2-2
«Լա Լուվյեր»-«Բենֆիկա»	1-1
«Ֆերենցվ.»-«Կոպենհագեն»	1-1
ԱԻԿ-«Վալենսիա»	0-1
ՊԱՕԿ-«Լյոն»	0-1
«Խարտս»-«Ժելեզնիչար»	2-0
«Սաութհեմփթոն»-«Ստյաուա»	1-1
«Աուստրիա»-«Բորուսիա» Դ.	1-2
«Օսեր»-«Քսամաքս»	1-0
«Մանչեստր սիթի»-«Լոկերեն»	3-2
«Սպորտինգ»-«Մալմյո»	2-0
«Վիլյառեալ»-«Տրաբզոնսպոր»	0-0

ՇԱԽՄԱՏ

Գաբրիել Սարգսյանը Հայաստանի կրկնակի չեմպիոն

Շախմատի Հայաստանի բարձրագույն խմբի տղամարդկանց 63-րդ առաջնությունն առանձնացավ չեմպիոնի կոչման համար մղված համառ ու անզիջում մրցապայքարով: Դա հատկապես վերաբերում է ավարտական տուրերին: Ինչպես արդեն տեղեկացրել էինք, մրցաշարի ավարտից հետո չեմպիոնն այդպես էլ չորոշվեց: Երկու մասնակիցներ՝ Գաբրիել Սարգսյանն ու Արման Փաշիկյանը 9 հնարավորից վաստակել էին հավասար՝ 6,5-ական միավոր: Մրցակարգի համաձայն, երեկ նրանց միջեւ անցկացվեց 2 պարտիայից բաղկացած մրցամարտ՝ արագ շախմատի կանոններով: Ողջ պարտիայի համար շախմատիստներին տրամադրվել էր 25 րոպե ժամանակ: Առաջին պարտիայում սեւերով խաղում էր Գաբրիել Սարգսյանը: Փորձառու գրոսմայստերը կարողացավ իրացնել առավելությունն իր ավելի երիտասարդ մրցակցի նկատմամբ եւ հաղթանակ տոնեց: Մրցակիցների երկրորդ պարտիան ավարտվեց ոչ-ոքի:

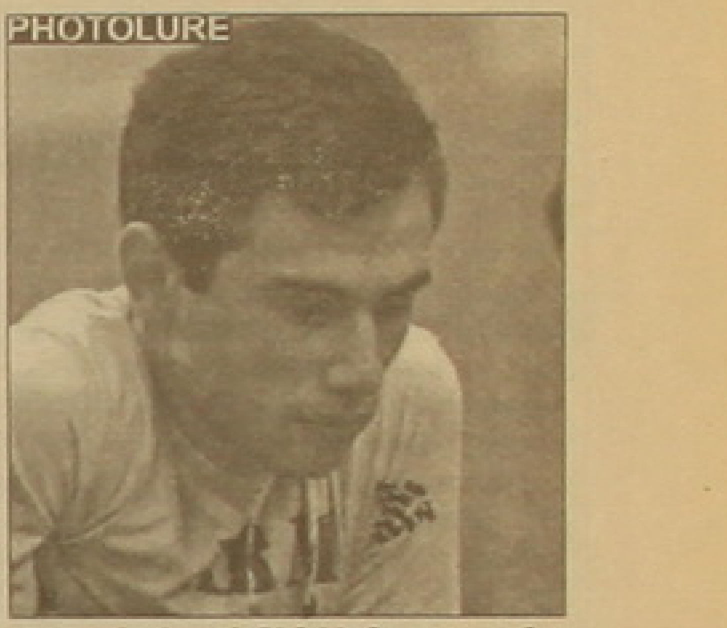

Այսպիսով, լրացուցիչ մրցախաղը շահելով 1,5-0,5 հաշվով, Գաբրիել Սարգսյանը 2-րդ անգամ նվաճեց հանրապետության չեմպիոնի կոչումը: Առաջին անգամ նա նման հաջողության էր հասել 2000 թ.-ին: Գաբրիելը տարեվերջին կայանալիք աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու իրավունք ունի:

Վիճակագրությամբ հետաքրքրվողների համար նշենք, որ Հայաստանի առաջնություններում բոլորից հաճախ՝ 10 անգամ չեմպիոն է հռչակվել շախմատային կոմպոզիցիայի գծով գրոսմայստեր աշխարհահռչակ Հենրիկ Գասպարյանը: Գործող շախմատիստներից 7 անգամ ուժեղագույնն է ճանաչվել Աշոտ Անաստասյանը, 4-ական անգամ չեմպիոնի տիտղոսը նվաճել են Արտաշես Մինասյանն ու Սմբատ Լպուտյանը: Ընդհանուր առմամբ, Հայաստանի 63 առաջնություններում հաղթող են ճանաչվել 31 շախմատիստներ:

Նշենք, որ մրցակարգի համաձայն, չեմպիոնը պարգեւատրվելու է մեկուկես միլիոն դրամով: Երկրորդ տեղը գրաված շախմատիստը կստանա 900 հազար, 3-5-րդ տեղերը՝ համապատասխանաբար 500, 300 եւ 200 հազար դրամ: Քանի որ Գաբրիել Սարգսյանն ու Արման Փաշիկյանը վաստակել են հավասար քանակությամբ միավորներ, ուստի նրանցից յուրաքանչյուրին կտրվի 1,2 միլիոն դրամ:

Առաջընթաց ութ հորիզոնականով

ՖԻՖԱ-ն հրապարակել է ազգային հավաքականների հերթական վարկանիշային աղյուսակը: Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականի նկատմամբ տոնած հաղթանակի շնորհիվ Հայաստանի ազգային ընտրանին վարկանիշային աղյուսակում 8 հորիզոնականով բարձրացել է եւ ներկայումս զբաղեցնում է 103-րդ տեղը (415 միավոր): Հայաստանի հավաքականի առաջիկա մրցակիցը՝ Իսպանիայի հավաքականը, 3-րդ հորիզոնականում է (767 միավոր): Իսպանացիները պահպանել են իրենց տեղը լավագույն եռյակում: Ընտրական մրցաշարում մեր մյուս մրցակիցներից առավել բարձր տեղ է զբաղեցնում Հունաստանի հավաքականը: Օգոստոսի համեմատ հույները 3 հորիզոնականով առաջընթաց են արել եւ այժմ 26-րդ տեղում են: Ուկրաինացիները մեկ տեղով զիջել են դիրքերը (47-րդ), իսկ ահա Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականը մեկ աստիճան վեր է բարձրացել (111-րդ տեղ):

Լավագույն տասնյակում մեկ փոփոխություն է կատարվել: Չեխերը մտել են լավագույն տասնյակ՝ դուրս մղելով ԱՄՆ-ի հավաքականին: Ահա լավագույն տասնյակի, ինչպես նաեւ ԱՊՀ երկրների հավաքականների ցուցանիշները:

1. Բրազիլիա	855
2. Ֆրանսիա	829
3. Իսպանիա	767
4. Արգենտինա	750
5. Մեքսիկա	746
6. Անգլիա	745
7. Հոլանդիա	744
8. Թուրքիա	743
9. Գերմանիա	746
10. Չեխիա	746
28. Ռուսաստան	629
47. Ուկրաինա	569
65. Էստոնիա	523
73. Լատվիա	510
81. Վրաստան	485
84. Բելառուս	481
91. Լիտվա	460
97. Մոլդովա	431
103. Հայաստան	415
110. Ուզբեկստան	407
119. Ադրբեջան	383
131. Ղազախստան	347
145. Թուրքմենստան	280
174. Ղրղզստան	172
179. Տաջիկստան	148

Բելառուսներն ընդգրկվեցին ուժեղագույնների շարքը

Թենիսի միջազգային ֆեդերացիան հրապարակել է Դեւիսի գավաթի խաղարկության մասնակից թիմերի նոր վարկանիշային ցուցակը: Այն նախկինի պես գլխավորում է Ֆրանսիայի հավաքականը, թեեւ թիմին հետապնդում է այս տարվա եզրափակիչի մասնակից Ավստրալիայի ընտրանին: Մեծ առաջընթաց է նկատվում բելառուսների մոտ, որոնք առաջին անգամ մտել են ուժեղագույնների շարքը: Բելառուսները 23-րդ տեղից տեղափոխվել են 14-րդ հորիզոնական: Ռուսաստանի ընտրանին, որն այս տարի բավական շուտ դադարեցրեց պայքարը Դեւիսի գավաթի համար, եզրափակում է լավագույն եռյակը:

Ահա 10 լավագույնների ցանկը. 1. Ֆրանսիա, 2. Ավստրալիա, 3. Ռուսաստան, 4. Իսպանիա, 5. Արգենտինա, 6. Շվեյցարիա, 7. ԱՄՆ, 8. Շվեդիա, 9. Հոլանդիա, 10. Խորվաթիա:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ

Օրվա հետքերով

Կանխատեսում են քաղաքական գործիչները

Քաղաքական տրամադրությունները էլ, կենդանի օրգանիզմի նման, լարվածությունից հետո ժամանակ առ ժամանակ հանգստի կարիք են զգում։ Ընտրությունների ընթացքում շիկացած մթնոլորտը խաղաղ տեղատվություն է ապրում։ Եվ հասարակությունն էլ կարծես դեմ է նետել լրագրամասերը խտղտացնող անհասական ծածկագրերի ռեբուսներ խաղալիքը եւ նոր ասած հանելու պատճառի է սպասում։ Իրականությունը, սակայն, նրան առայժմ այդպիսի առիթ չի ընձեռում։ Եվ մահապատժի վերացման 6-րդ արձանագրության ընդունմանը, եւ ՁԼՄ ազատությունը զոհաբերողի դատապարտած օրինագծի՝ ԱԺ-ում ընթացող տուրեւառումներին նա չի մասնակցում։ Հաճ է ու աննպարեր, ասես այդ ամենը իրեն չի վերաբերում։ Իրենց շահերը ծվատող խնդիրների հետ քաղաքական գործիչները մնացել են մենակ։

Ամառային հանգստից հետո պատգամավորական աթոռներ նվաճելու դափնու արժանացածների մեծամասնությունը բերանը ջուր առած հետեւում է ԱԺ-ում ընթացող իրադարձություններին։ Կոփվ են տալիս նրանք, ում համար քաղաքականությունը իսկապես կենսապայման է դարձել, կարեւոր չէ, ընդդիմություն պայքա՞ր է հողմաղացների դեմ, թե՞ նախապես կարգադրված սցենարի հնազանդ կատարում։ Թեժ աշնան ակնկալիքները չգիտես ինչու ավանդութային սպասելիք են դարձել քաղաքական կյանքի հանդիսատես ու մեկ-մեկ էլ մասնակից դարձող մեր հասարակության գիտակցության մեջ։ Որքանո՞վ են դրանք հիմնավորված այս տարի։

Ինչպե՞ս են գնահատում իրենք՝ քաղաքական գործիչները ԱԺ-ում ընթացող իրողությունները եւ հետագա ինչ կանխատեսումներ են անում, ինչպես կզարգանան իրադարձությունները։ Ինչը կարող է կրկին անգործությունից հանել հասարակական կյանքի քարացած անիվները։

Խաչատուր Սուքիասյան *(ընդգրկված չէ ԱԺ որեւէ խմբում կամ խմբակցությունում)*- ԱԺ-ն քաղաքական համակարգ է, քաղաքական ամբիոն ու լսարան, եւ ընթացող իրողությունները նորմալ են։ Չեմ կարծում, որ մթնոլորտը միշտ այսպես խաղաղ է մնալու։ Երբ որ կլինեն օրենսդրական այնպիսի նախաձեռնություններ ու նախագծեր, որոնք հասարակական շահերի մեծ սպեկտրի են առնչվում, կարող է փոխվել։ Ինչպես, օրինակ, ՁԼՄ օրենքի նախագիծը եւ ավելի շատ այն օրինագծերը, որոնք քաղաքական համակարգին են վերաբերում։

Շավարշ Քոչարյան *(«Արդարություն» խմբակցության ներկայացուցիչ)*-Ինձ թվում է, հնարավոր շիկացումների մեխը կարող է դառնալ հանրաքվեի օրենքի նախագիծը հանրաքվեի օրենքում փոփոխություն կատարելու վերաբերյալ, երբ հնարավորություն կստեղծվի նախագահի վստահության հանրաքվե անցկացնել, այսինքն մեկ տարվա ընթացքում իրականացնել այն, ինչ որոշել է մեր Սահմանադրական դատարանը։

Լեւոն Մկրտչյան *(ՀՅԴ խմբակցության ղեկավար)*- ԱԺ-ում հանդարտ, նորմալ աշխատանքային մթնոլորտ է հիմա։ Բայց խնդիրներ, իհարկե, շատ կան եւ արտաքին, եւ ներքին ոլորտում։ Առաջիկայում մեզ մի քանի լուրջ պրոբլեմներ են սպասում արտաքին ճակատում՝ կապված Ադրբեջանի ընտրությունների հետ, մեր ժողովուրդը չպետք է զգոնությունը կորցնի ղարաբաղյան հիմնախնդրի եւ ընդհանրապես Հայաստանի արտաքին քաղաքական դիրքերը պահպանելու հարցում։ Ներքին կյանքում խնդրահարույց կարող են լինել բյուջեի հաստատումը, ընդդիմության դիրքորոշումները որոշակի հարցերի վերաբերյալ։

Միեր Շահգելդյան *(«Օրինաց երկիր» խմբակցության ներկայացուցիչ)*- Կարծում եմ, որ նորմալ, խորհրդարանական աշուն է եւ սպասման միտումներ չի պարունակում։ Քաղաքական կուսակցությունները շատ հարցերում տարբեր բեւեռների դիրքորոշումներ են արտահայտում, սակայն պահպանելով քաղաքական սկզբունքները, հնարավոր է լինում այս կամ այն նախագծի հետ կապված ընդհանուր լուծումներ գտնել։ Այդպիսի հարց, որ շիկացնի իրադարձությունները, այս փուլում չեմ տեսնում։ Տեսնում եմ հարցեր, որոնք տարակարծություններ կառաջացնեն։ Իսկ դիրքորոշումները սուր ելույթներով ներկայացնելը բնական է պառլամենտի համար։ ԱԺ-ից դուրս նույնպես կարծես այդպիսի բան չեմ տեսնում, չնայած հասարակական հնչեղության բազմաթիվ հիմնախնդիրներ կան։ Բայց եթե օրենսդիրն ու գործադիրը իրենց ջանքերը ներդնում են այդ խնդիրները լուծելու, ապա դրանց լուծման դեպքում նման իրողություններ չեն սպասվի։

Վիկտոր Դալլաքյան *(«Արդարություն» խմբակցության քարտուղար)*-Ես ընդհանրապես ըստ տարվա եղանակների քաղաքականություն կառուցելն ուղղակի ծիծաղելի եմ համարում։ Ինձ համար աշունը պարզապես գունեռանգներով հարուստ եղանակ է, ընդամենը հաջորդում է խորհրդարանական հանգստին, երբ քաղաքական ուժերը նախապատրաստական վիճակում են։ Դրա համար էլ կանխագուշակվում է, որ հանդարտ չի լինելու։ Կարծում եմ, որ Ազգային ժողովն իր աշխատանքները բավական հետաքրքիր է սկսել, ներսում աշխատանքային մթնոլորտ է, մյուս կողմն էլ կարծես մեզ հետ որոշ հարցերում համաձայնության գալիս է։ Օրենսդրական առաջարկները, որ մենք անում էինք, համենայն դեպս առաջին եռօրյայի ընթացքում դրական վերաբերմունքի են արժանացել։ Պայմանական թեժացում, կարծում եմ, կլինի, երբ հանրաքվեի մասին օրենքում փոփոխությունները ներկայացվեն։ Հենց հիմա քննարկում են ընթանում ՁԼՄ օրենքի նախագծի քննարկումները։ Բայց եթե ԱԺ-ից դուրս ժողովրդի մասնակցությունը չեղավ մեր քննարկումներին, մենք արդյունքի չենք հասնի, ու այդ ժամանակ թեժացում հաստատ կլինի։

Մանուկ Գասպարյան *(անկախ պատգամավոր)*- ԱԺ-ում առկա իրավիճակը դուք անդո՞րր եք համարում։ ԱԺ-ի կաթսայում եռք, խմորումներ չե՞ք տեսնում։ Գեղարված, գերշիկացած վիճակ է, ուղղակի ամեն մեկն առայժմ ատամների հետեւում է պահում ասելիքը, դեռ նախահարձակ չեն ուզում լինել։ Բայց որ կաթսան միանգամից է եռալու, կասկած չունեմ։ Առաջիկա 2-3 ամսում թեժ մենամարտեր են սկսվելու, եւ ընդդիմության ներսում, բոլոր ուղղություններով, ուղղակի պատճառներ են փնտրելու։ Գերպատճառն այս անգամ լինելու է գազի, ջրի, լույսի թանկացումը հունվար, փետրվար, մարտ ամիսներին։ Եվ հնարավոր է, որ ԱԺ դարպասներից դուրս էլ շիկացումը տարածվի։ Ժողովուրդը մնացած հարցերում, ինձ թվում է, այդքան մեծ ակտիվություն չի ցուցաբերի։ Եվ եթե իշխանությունները խելամիտ չլինեն, հնարավոր է, որ կայծից բոց էլ բռնկի։

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՄԻԱՑԵՔ ՄԵԶ
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶՈՒՄ

Օր	Համայնք	Միջոցառման անվանում	Ժամ
02.10.03.	Սեւան	«Դասասենյակի անվանակոչություն», արվեստի դպրոցում վաղամեռիկ նկարիչ Կ. Մկրտչյանի անվամբ դասասենյակի բացում։	14.00
03.10.03.	Սեւան	«Նրանք անմահ են», Սեւան պանթեոն, քաղաքի դպրոցականները եւ քաղաքացիները այցելում են արցախյան պայքարի ազատամարտիկների հուշարձանին։	14.00-15.00
02.10.03.	Մարտունի	«Բաց դռների օր», մշակույթի պալատում համերգ քաղաքի շնորհալի երեխաների ուժերով համայնքի բնակչության համար։	17.00
02.10.03.-03.10.03.	Մարտունի	«Բարությունը սահման չունի», համայնքային փոխօգնության կենտրոն, հավաքածուների «Աստղափայլ» ՀԿ-ն եւ քաղաքի «Երիտասարդական կառույցը» հավաքածուների ընտանիքներին բաժանում է հագուստ։	10.00-16.00
03.10.03.	Մարտունի	«Մեր ստեղծագործողները», Մարտունու պատկերասրահ, Մարտունու հիմնուս ստեղծագործողների գործերի ցուցահանդես։	10.00-16.00
02.10.03.	Գավառ	«Կենսաթոշակառուները ուշադրության կենտրոնում», կենցաղի տուն, սոցիալապես անապահով կենսաթոշակառուների կենցաղային անվճար սպասարկում։	14.00-18.00
03.10.03.	Գավառ	«Առողջություն», քաղաքային պոլիկլինիկա, սոցիալապես անապահով մարդկանց անվճար սպասարկում պոլիկլինիկայում։	10.00-12.00
03.10.03.	Գավառ	«Մեր թատրոնը», Լ. Քալանթարի անվ. պետական թատրոն անվճար ներկայացում Լ. Քալանթարի անվ. պետական թատրոնում քաղաքի բնակչության համար։	17.00
03.10.03.	Գավառ	«Շնորհալիները», մշակույթի պալատ, համերգ քաղաքի շնորհալի երեխաների մասնակցությամբ։	18.00

Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել՝
Հայաստան, Սեւան, Գործարանային 4, բն.20. Հեռ. (061) 2-07-66.
Հայաստան, Երեւան, Ալեք Մանուկյան 9, 5-րդ հարկ, 507 սենյակ, Հեռ. (01) 51-20-23

ՀՐԱԺԵՇՏ

Մահացել է հայտնի ճանապարհորդ եւ հեռուստալրագրող Յուրի Սենկեւիչը

ՄՈՍԿՎԱ, 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հայտնի ճանապարհորդ եւ հեռուստալրագրող Յուրի Սենկեւիչը վախճանվել է այսօր 66 տարեկան հասակում։ Այդ մասին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հաղորդել է հեռուստառադիոհաղորդողների ազգային ընկերակցության նախագահ Էդուարդ Սագալաեւը։

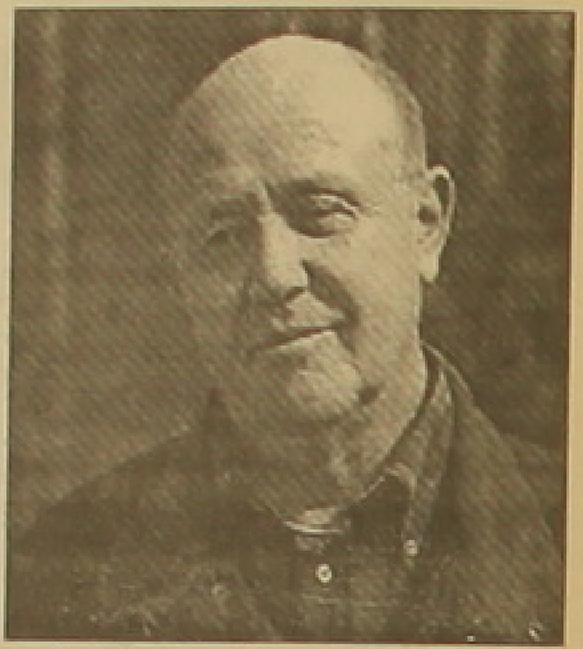

Սենկեւիչը «Ճանապարհորդների ակումբ» ծրագրի հեղինակն էր, վարողն ու ղեկավարը։ Նա ծնվել է 1937 թվականի մարտի 4-ին Մոնղոլիայում, զինվորական բժշկի ընտանիքում։ 1960 թվականին ավարտել է Լենինգրադի ռազմածովային ակադեմիան։ Սենկեւիչը մասնակցել է բազմաթիվ աշխարհագրական գիտարշավների, այդ թվում Թուր Հեյերդալի գլխավորած միջազգային գիտարշավներին «Ռա», «Ռա-2» եւ «Տիգրիս» նավերով, ինչպես նաեւ Տիմոտի Սիվերինի ծովային գիտարշավներին։ Եղել է դեպի Հյուսիսային բեւեռ եւ Էվերեստ ձեռնարկված գիտարշավների մասնակիցը։

Հայաստանից արտահանվում է նաեւ... գորտ

ԵՐԵՎԱՆ, 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հանրապետության սննդի եւ առեւտրի մի քանի կազմակերպություններ, ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից տրված արտոնագրերի հիման վրա, առանձին արհեստական լճակներում ու ջրամբարներում սկսել են աճեցնել լճային եւ անդրկովկասյան տեսակի գորտեր։ Դրանց առաջին խմբաքանակը՝ ավելի քան 1 տոննա, արդեն արտահանվել եւ սպառվել է Ֆրանսիայում եւ Գերմանիայում։

Ըստ ՀՀ բնապահպանության նախարարության կենդանական ռեսուրսների կառավարման պետի տեղակալ Միշա Ոսկանյանի, նշված գորտերից յուրաքանչյուրն ունի 200-250 գրամ քաշ եւ հասկապես լավ է հարմարվում հանրապետության ջրային օբյեկտներում։ Դրանց նուրբ եւ հյութալի մսից պատրաստված խորտիկները հաճույքով են ուտում եվրոպական եւ ասիական որոշ ժողովուրդներ։

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկը «Oracle 9i» տվյալների կառավարման համակարգ ձեռք բերելու նպատակով հայտարարում է մրցույթ։

Մրցույթին մասնակցել ցանկացողները մինչեւ ս. թ. հոկտեմբերի 17-ի ժամը 17:00-ը պետք է ներկայացնեն առաջարկվող տվյալների կառավարման համակարգի վերաբերյալ պահանջվող տեղեկությունները, գները, մատակարարման եւ սպասարկման պայմանները։

Մրցույթի վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար դիմել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի վճարային եւ տեղեկատվական համակարգերի զարգացման վարչություն։

Հասցեն՝ 375010 Երեւան 10, Վ. Սարգսյան 6
Հեռախոսներ՝ ֆաքս. (+3741) 56-50-41
ներք. 22-20
էլ. փոստ՝ payments@cba.am

ՀՀ ԿԲ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Կազմակերպությամբ Հայաստանի գրողների միության եւ Թեքեյան մշակութային միության

Հոբելյանական երեկո նվիրված
Շահան Շահնուրի ծննդյան 100-ամյակին

Տեղի կունենա 2003 թ. սեպտեմբերի 30-ին, ժամը 16.00-ին, Հայաստանի գրողների միության տան մեծ դահլիճում։
Մուտքն ազատ է։

Թեքեյան մշակութային միություն

Հոբելյանական հանդիսություն նվիրված
ակադեմիկոս Ֆադեյ Սարգսյանի ծննդյան 80-ամյակին

Տեղի կունենա 2003 թ. հոկտեմբերի 3-ին, ժամը 16.00-ին, Թեքեյան կենտրոնի դահլիճում (Խանջյան 50)։

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 26.09.2003 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	571.44	565.70	577.20
EUR	1	եվրո	656.76	652.80	660.70
RUR	1	ռուս. ռուբլի	18.75	17.60	19.90

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 25. 9. 2003 Գինը՝ 100 դրամ